

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma

Rasmus Lumirotko

SUOMALAISTEN LASKETTELIJOIDEN VIHREÄT ARVOT JA
ASENTEET

Opinnäytetyö
Joulukuu 2016

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2016
Matkailun koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
013 260 600

Tekijä
Rasmus Lumirotko

Nimeke
Suomalaisten laskettelijoiden vihreät arvot ja asenteet

Toimeksiantaja
Protect Our Winters Finland ry

Tiivistelmä

Ilmastonmuutos asettaa tällä hetkellä merkittäviä haasteita ja muutoksia hiihtokeskuksille ja laskettelulle ympäri maailmaa. Lumiolosuhteiden muuttuessa yhä epäluotettavimmiksi keskusten toiminta vaikeutuu, eivätkä laskettelijat voi enää luottaa pääsevänsä nauttimaan totutuista rinneolosuhteista. Myös kestävä kehityksen trendi tekee keskusten vihreistä toimenpiteistä yhä oleellisempia.

Tämän opinnäytetyön aiheena oli suunnitella ja toteuttaa kyselytutkimus, jolla mitattiin suomalaisten laskettelijoiden vihreitä arvoja ja asenteita hiihtokeskusten toimintaan liittyvissä asioissa. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, kuinka merkitseviä hiihtokeskusten ympäristöasiat ovat keskuksia hyödyntäville laskettelijoille. Toimeksiantajana toimi ilmastonmuutoksesta ja sen vastaisesta toiminnasta tiedottava Protect Our Winters Finland ry.

Tuloksissa huomattiin, että suomalaisten laskettelijoiden ympäristöarvot seuraavat hyvin pitkälti tutkittua linjaa ja että harrastusaktiivisuudella on suuri merkitys asenteisiin laskettelukeskusten ympäristöasioita kohtaan. Kiinnostus tunnetuimpia ympäristöasioita kohtaan on suuri. Kuitenkin tietämättömyys hiilidioksidipäästöistä sekä vähäinen kiinnostus ympäristöarvoista kertovia laatuohjelmia ja -sertifikaatteja kohtaan laskettelijoiden keskuudessa on vielä huomattavaa.

Kieli

suomi

Sivuja 52

Liitteet 2

Asiasanat

kestävä kehitys, hiihtokeskukset, laskettelu, ilmastonmuutos

THESIS
December 2016
Degree Programme in Tourism

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND
013 260 600

Author
Rasmus Lumirotko

Title
Green Values and Attitudes of Finnish Skiers

Commissioned by
Protect Our Winters Finland ry

Abstract

In the face of climate change, ski resorts and skiing as a sport all across the globe are menaced by challenges. As snow conditions are getting less dependable, more ski resorts decide to shut their activity down. Skiers cannot trust slopes being opened in the beginning of winter anymore. Also the growing preference for sustainable services put a huge emphasis on green choices.

The subject of this thesis was to construct and implement a questionnaire aiming to measure green values and attitudes of Finnish skiers towards ski resorts. The goal of the research was to find out how much the skiers are concerned about the environmental issues in three Finnish ski resorts. Protect Our Winters Finland, an organization reporting about the climate change and ways to act against it, acted as the principal of the thesis.

The results indicated that as studied, Finnish skiers follow the high level of environmental interest of their countrymen. Easily recognized environmental functions gathered a lot of interest. Activeness towards skiing increased ecological consciousness significantly. It was also observed that most of the skiers still lack the knowledge of carbon dioxide emissions and do not concern themselves with certificates indicating green services.

Language

Finnish

Pages 52

Appendices 2

Keywords

sustainable development, ski resorts, skiing, climate change

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet	6
2.1	Toimeksiantaja	6
2.2	Tutkimuksen aihe, tavoitteet ja merkitys	7
3	Kestävä matkailun perusteet	8
4	Laskettelu Suomessa	9
4.1	Suomalainen laskettelukansa	9
4.2	Hiihtokeskukset	11
4.3	Tutkimuskohteina toimivat hiihtokeskukset	12
4.4	Ekologinen hiihtokeskus	14
4.4.1	Energiankulutus ja -hankinta sekä rinteiden lumettaminen	14
4.4.2	Kierrätys	16
4.4.3	Toiminnan ympärivuotisuus	17
4.4.4	Laatuohjelmat ja -sertifikaatit	18
5	Vihreät arvot valintoja ohjaamassa	19
5.1	Schwartzin arvoteorian perusteet	19
5.2	Ryhmien arvoihin vetoaminen	20
5.3	Vihreiden arvojen Suomi	21
6	Ilmastonmuutos uhkaa laskettelu	22
6.1	Ilmastonmuutoksen perusteet	22
6.2	Hiilineutraalius ja kasvihuonepäästöjen kompensointi	23
6.3	Ilmastonmuutoksen vaikutukset Suomen talviin	24
6.4	Harrastus ja elinkeino vaarassa	25
7	Tutkimuksen toteuttaminen	25
7.1	Tutkimustyyppi ja -menetelmä	25
7.2	Kyselylomakkeen luominen	27
7.3	Aineiston kerääminen ja toteutusajankohdan vaikutukset	28
7.4	Tulosten tarkastelu tutkimuksessa	29
7.5	Luotettavuus ja eettisyys	30
8	Tulokset	32
8.1	Vastaajien taustatiedot	32
8.2	Arvojen ja asenteiden mittaaminen	38
8.3	Ympäristöarvoluvut taustamuuttujien mukaan	40
8.3.1	Ympäristöarvoluku ikäluokittain sekä sukupuolen mukaan	40
8.3.2	Ympäristöarvoluku maakunnittain sekä koulutustaustoittain	41
8.3.3	Ympäristöarvoluku hiihtokeskuksien, edeltävän kauden rinnepäivien, lasketteluvuosien sekä varusteinvestointien mukaan	43
9	Johtopäätökset	46
10	Pohdinta	49
	Lähteet	53

Liitteet

- Liite 1 Kyselylomake
- Liite 2 Kyselyn tulokset kuvioina

1 Johdanto

Luonteeltaan tutkimustyyppisen opinnäytetyön aiheena oli suunnitella ja toteuttaa kasvokkain tapahtuva kyselytutkimus, jolla mitattiin suomalaisten laskettelijoiden vihreitä arvoja ja niiden vaikutusta heidän asenteisiinsa hiihtokeskuksia kohtaan. Ilmastomuutoksen uhatessa hiihtokeskusten toimintaa ja laskettelijoiden harrastusmahdollisuuksia on sekä toimijoiden että kuluttajien etsittävä yhä kestävämpiä ratkaisuja jatkaa toimintaansa. Lomakekysely suoritettiin kolmessa Suomen keskuksessa: Pyhällä, Ounasvaaralla ja Kolilla. Toimin hiihdonopettajana näissä kolmessa keskuksessa ja valitsin ne kyselyn suorituspaikoiksi opinnäytetyöstä aiheutuvien kustannusten minimoimiseksi. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Protect Our Winters Finland ry, joka on talviurheilun ystäviä ja alan toimijoita ilmastomuutoksen vastaiseen työhön aktivoiva yhdistys. Suurimman osan vastauslomakkeista täyttivät vastaajat itse, mutta osa vastauksista kerättiin lomakehaastattelun muodossa – vallitsevat olosuhteet vaikuttivat valittuun toimintatapaan.

Opinnäytetyön ensisijaisena tarkoituksena oli kerätä Protect Our Winters Finland ry:lle tietoa siitä, kuinka merkittävästi suomalaisten laskettelijoiden vihreät arvot vaikuttavat heidän asenteisiinsa hiihtokeskuksia kohtaan. Yhdistys ei ole aiemmin kerännyt systemaattisesti tietoa suomalaisten laskettelijoiden vihreydestä, ja muutenkin aiheesta on tehty tutkimusta suhteellisen vähän. Kyselyn oli tarkoitus olla nopeasti suoritettavissa ja kevyeksi mielletävä. Saatavilla tuloksilla oli määrä saada yhdistyksen käyttöön peruskatsaus suomalaisten laskettelijoiden vihreyden tilanteesta. Kyselyn tulokset luovutetaan myös Pyhän, Ounasvaaran ja Kolin tarkasteltaviksi. Sekä yhdistys että hiihtokeskukset voivat hyödyntää kyselyn tuloksia kehittäessään omaa toimintaansa.

Ennen kuin siirrytään itse tutkimuksen esittelyyn, käydään läpi opinnäytetyön teoriapohja. Kestävä matkailu on vauhdikkaasti kasvavana megatrendinä opinnäytetyöni keskeisimpiä termejä. Kestävää matkailua keskityttiin tutkimaan ekologisuuden näkökulmasta. Sosiokulttuurinen ja taloudellinen kestävyys sekä ekomatkailu jätettiin suurilta osin tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Seuraavaksi

opinnäytetyössä tarkastellaan suomalaisen laskettelukansan käyttäytymistä numeroina. Laskettelumatkojen kohteena ovat ensisijaisesti hiihtokeskukset, ja tämän vuoksi niiden toiminta on tärkeä osa opinnäytetyöni viitekehystä. Myös vihreillä arvoilla sekä laskettelua uhkaavalla ilmastonmuutoksella on merkittävä rooli teoriaosuudessa. Teoriapohjan jälkeen siirryttiin tarkastelemaan itse tutkimusta ja sen toteuttamista huomioiden myös luotettavuus- ja eettisyyskysymykset. Tutkimuksen tulokset käydään läpi kyselyn vastauksista luotujen diagrammien kera, ja näistä tehdyt johtopäätökset esitellään toiseksi viimeisessä luvussa. Viimeisessä luvussa pohditaan opinnäytetyön aiheen ja opinnäytetyöprosessin herättämiä tuntemuksia ja ajatuksia.

2 Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet

2.1 Toimeksiantaja

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimiva, Suomeen syksyllä 2014 perustettu Protect Our Winters Finland ry (POW Finland) on osa kansainvälistä, vuonna 2007 Yhdysvalloissa ammattilaislumilautailija Jeremy Jonesin perustamaa Protect Our Winters -ilmastoliikettä (POW). POW-liike on levinnyt Yhdysvaltojen ja Suomen lisäksi Itävaltaan, Ranskaan, Norjaan ja viimeisimpänä Ruotsiin. (Protect Our Winters Finland ry 2016.) Opinnäytetyössä käytetään tästä eteenpäin vakiintuneita lyhenteitä POW Finland ja POW tekstin sujuvoittamiseksi.

POW Finlandin vaikutuskeinoin kuuluu tiedon jakaminen ilmastonmuutoksesta ja sitä vastaan taistelemisesta helposti ymmärrettävällä ja rennolla sävyllä. Yhdistys pyrkii aktivoimaan yksittäisiä henkilöitä, yhteisöjä ja yrityksiä toimimaan ilmastonmuutosta vastaan. Eriyksen tärkeä osa liikkeen sanoman levittämiseksi on POW-lähettiläillä – tunnetuilla talviurheilijoilla, jotka kiertävät vapaaehtoisesti tapahtumissa kannustaen ihmisiä ja toimijoita mukaan liikkeen toimintaan, sekä jakavat tietoa ja ajatuksiaan ilmastonmuutoksesta ja siihen vaikuttamisesta. Lähettiläät ovat tärkeässä osassa myös materiaalin tuottamisessa sosiaaliseen mediaan. POW Finlandin lähettiläisiin kuuluvat muun muassa lumilautaili-

jat Enni Rukajärvi, Miikka Hast ja Markku Koski, maastohiihtäjä Aino-Kaisa Saarinen sekä entinen freestylehiihtäjä Pekka Hyysalo. (Protect Our Winters Finland ry 2016.)

Toiminnassaan POW Finland käyttää helposti laajan yleisön tavoittavista sosiaalisen median kanavista muun muassa Facebookia, Instagramia, Twitteriä ja YouTubea. Yhdistyksen pääyhteistyökumppaneita ovat Ruka-Kuusamo Matkailu Ry, Halti Skiwear, Suomen Hiihtoliitto ja Stora Enso. Yhdistys hankkii näkyvyyttä myös Haltin valmistamilla POW-tuotteilla, Ice Beaver -panimon POW edition -juomilla sekä esimerkiksi yhdistyksen tarroilla, kangasmerkeillä ja lipuilla. (Protect Our Winters Finland ry 2016.)

Hiihtokeskusaiheinen opinnäytetyö oli ollut suunnitelmissani jo pidemmän aikaa. Ehdotuksen POW Finlandista opinnäytetyöni toimeksiantajana sain hiihdonopettajakollegaltani keväällä 2015 Vuokatissa. Otin yhteyttä yhdistykseen saman vuoden syksynä, ja esittelin ideani suomalaisten laskettelijoiden vihreitä arvoja mittaavasta opinnäytetyöstä. Yhdistyksen puheenjohtaja innostui ajatuksesta, ja opinnäytetyön sovitut tavoitteet kirjattiin toimeksiantosopimukseen joulukuussa 2015.

2.2 Tutkimuksen aihe, tavoitteet ja merkitys

Tutkimuksen ensisijaisena tavoitteena oli kerätä POW Finlandille tietoa suomalaisten laskettelijoiden kiinnostuksesta ja asenteista hiihtokeskusten ympäristöasioita kohtaan. Kerätyllä tiedolla pyrittiin tarjoamaan toimeksiantajalle kuva siitä, kuinka merkittävänä suomalaiset laskettelijat kokevat laskettelumatkoihinsa ja hiihtokeskuksiin liittyvät ympäristöasiat. Erityisesti kiinnitettiin huomiota siihen, onko hiihtokeskusten ekologinen toiminta merkityksellisempää aktiivisille laskettelijoille kuin vähemmän aktiivisille.

Tutkimuksen toissijaisena tavoitteena oli kerätä hiihtokeskuksille, joissa kysely toteutetaan, tietoa laskettelijoiden kiinnostuksesta keskusten ympäristöasioita kohtaan. Kyseiset keskuksset olivat Pyhä, Ounasvaara ja Koli. Koska kyselyyn

pystyivät osallistumaan myös keskusten henkilökuntiin kuuluvat laskettelijat, ei tuloksia ole tarkoitus käsitellä asiakastutkimuksena.

Opinnäytetyön varsinaisten tavoitteiden sivutuotoksena POW Finlandille syntyvä hyöty oli yhdistyksen sanoman levittäminen ja vastaajien tietoisuuden kasvaminen liittyen ympäristöasioihin ja kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan laskettelukeskuksissa. Suurimmalle osalle ihmisistä laskettelussa on kyse harvinaisesta vapaa-ajasta, josta nauttiminen vie pääosan huomiosta. Harvempi tavallinen lasketteli muistaa tuolloin ajatella rinnelajeihin liittyviä ympäristöasioita.

3 Kestävä matkailun perusteet

Aalto-yliopiston *Miten kestävä matkailualue tehdään?* -julkaisun mukaan kestäväällä matkailulla tarkoitetaan ekologiset, sosiokulttuuriset ja taloudelliset näkökohdat huomioon ottavaa matkailukehitystä, joka tyydyttää matkailijoiden, elinkeinon ja paikallisyhteisön tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuuksia tyydyttää omia tarpeitaan (Staffans, Tyrväinen & Paatero 2011, 10.) Opinnäytetyössäni keskityttiin tarkastelemaan kestävä matkailua ekologisuuden näkökulmasta.

Ekomatkailun tarkastelu jätettiin vähäisempään osaan sen voimakkaan kohdealueen luontoassosiaation ja yksinomaan luontoon kohdentuvien matkojen vuoksi. Vaikka moni suomalainen hiihtokeskus onkin upeiden maisemien ympäröimä ja osa jopa sijaitsee kansallispuistoalueella, monelle laskettelijalle ovat matkan tärkeimmässä osassa kuitenkin keskuksen rinteet ja muut palvelut kohdealueen luontoon tutustumisen sijaan. Tällä on sekä negatiiviset että positiiviset puolensa: ihmiset eivät välttämättä saa tarvittavaa tietoa kohdealueen luonnon etujen mukaisesta käyttäytymisestä, mutta toisaalta usein keskuksia ympäröivän luonnon kantokyky ei pystyisikään vastaamaan suurien ihmismäärien aiheuttamaa kulutusta ilman merkittäviä järjestelyjä. On siis luonnon etujen

mukaista, että ihmisiä ohjataan harrastamaan ja liikkumaan tähän tarkoitetuilla alueilla.

Ympäristötietoisuuden kasvaessa yhä useampi ihminen pyrkii pitämään silmällä hiilijalanjälkeään ja pienentämään sitä arkielämässä. Monelle on luonnollista ottaa nämä arvot ja toimintatavat mukaan myös matkalle lähdettäessä, mutta monen matkustajan vihreisiin valintoihin vaikuttavat myös niiden trendikkyys sekä ulkopuoliset paineet esimerkiksi yhteiskunnan tai ystävien taholta. Matkustuskohde ja -seura saattavat vaikuttaa matkailijan ekologisiin valintakriteereihin: yhdessä kohteessa ja seurassa matkailija saattaa panostaa merkittävästi vihreiden arvojen mukaiseen toimintaan, mutta taas toisaalle tai eri seurassa matkustaessaan voivat valintakriteerit olla täysin toisia (Hasu & Tyrväinen 2011, 53).

Ilmastonmuutoksen ja vihreiden matkailutrendien vuoksi kestävien ratkaisujen luominen ja tarjoaminen asiakkaalle on pääosin kannattavaa, sillä ympäristötietoisuuden lisäksi myös asiaan erityisemmin vihkiytymättömälle yrityksen vastuuttomuus ympäristöasioista voi olla syy jättää käyttämättä sen palveluita. Matkailuyritys ei kuitenkaan voi noin vain julistautua vihreäksi. Niin kutsutulla ”viherpesulla”, eli kokonaan tai osin valheellisesti palveluitaan vihreinä markkinoimalla, voi olla tuhoisat seuraukset yritykselle (Puohiniemi 2011, 39). Tietoisuuden kasvaessa ja standardien noustessa myös köykäiset argumentit huomataan helpommin.

4 Laskettelu Suomessa

4.1 Suomalainen laskettelukansa

Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry:lle (SHKY) TNS Gallup Oy:n laatima *SHKY Hiihto- ja laskettelututkimus 2014* -julkaisun mukaan Suomessa oli tuona vuonna noin 905 000 laskettelua harrastavaa henkilöä. Aktiivilaskettelijoilla (62 %) oli ollut viimeksi rinnepäiviä kaudella 2013–2014, ja passiivilaskettelijoilla (38 %)

sitä edeltävällä kaudella. Aktiivilaskettelijat viettivät rinteessä keskimäärin yhdeksän päivää vuodessa. Heistä 65 % teki päivämatkoja kotimaassa keskimäärin kuusi päivää henkilöä kohden. Yöpymisen sisältävää laskettelumatkailua kotimaassa harrasti 66 % aktiivilaskettelijoista, keskimäärin seitsemän päivää henkilöä kohden. Ulkomailla tapahtuvaa, yöpymisen sisältävää laskettelumatkailua harrasti 20 % aktiivilaskettelijoista. Näiden laskettelupäivien keskimäärä oli viisi päivää henkilöä kohden. 34 % aktiivi- ja passiivilaskettelijoista ilmoitti vaihtelevan yleensä muutaman vakiintuneen hiihtokeskuksen välillä. (TNS Gallup Oy 2014, 3–5, 10.)

Aktiivilaskettelijat käyttivät vuodessa kotimaan päivämatkoihin 251 euroa henkilöä kohden ja yöpymisen sisältämiin matkoihin 528 euroa henkilöä kohden. Ulkomailla rahaa käytettiin 1.129 euroa henkilöä kohden vuodessa. Lajiin liittyviä varustehankintoja aktiivilaskettelijat tekivät 183 euron edestä henkilöä kohden. Yhteenlaskettu matkailukertymä oli 414 miljoonaa euroa, ja kun tähän ynnätään varustehankinnat, saadaan lajikertymäksi arviolta 516 miljoonaa euroa. (TNS Gallup Oy 2014, 5.)

Hieman yli puolet aktiivi- ja passiiviharrastajista uskoi laskettelupäiviensä määrän pysyvän samana ensi kaudella. Heistä 37 % uskoi päivämatkojensa ja 30 % kotimaan matkojensa lisääntyvän. Ulkomaan laskettelumatkojen määrän uskoi lisääntyvän vain 13 % laskettelijoista, ja 18 % heistä uskoi määrän vähenevän. Päivämatkojen ja kotimaan matkojen kohdalla 10–12 % laskettelijoista uskoi niiden määrän vähenevän.

Potentiaalisiksi uusiksi laskettelijoiksi tutkimus luokitteli maastohiihtoa harrastavat suomalaiset. Heitä oli maassamme vuonna 2014 noin 1,3 miljoonaa henkilöä. (TNS Gallup 2014, 3, 7–10.) Nykyisten sekä uusien potentiaalisten harrastajien puolesta laskettelu ei siis osoita vahvoja merkkejä hiipumisesta maassamme. Ulkomaan laskettelumatkojen suosion hiipumiseen vaikutti mitä luultavimmin heikentynyt taloudellinen tilanne hiilidioksidipäästöjen hillitsemistä enemmän.

Lasketteliija voi mieltää harrastuksensa parhaimmillaan hyvinkin vihreäksi: omin lihasvoimin tapahtuva nouseminen ja paikasta toiseen liikkuminen laskettelurinteiden ulkopuolella (harrastajapiireissä usein randonné tai rando) on suosittu lasketteluharrastuksen muoto, jossa tärkeänä osana laskettelukokemuksen lisäksi ovat luonnossa liikkuminen ja luontoarvojen esille nostaminen. Toisaalta rinteiden ulkopuolella tapahtuva laskettelu rasittaa luontoa eri tavalla kuin sitä varten tehdyissä rinteissä laskettelu. Kansallispuistoalueilla laskettelu onkin kiellettyä, ja tämä vaikuttaa randonné-harrastusmuotoon muun muassa Pyhän ja Kolin alueilla. Valtaosa harrastajista viettää laskettelupäivänsä kuitenkin hiihtokeskuksissa hyödyntäen niiden palveluja ja täten tullen osalliseksi niiden valtaosan energiankulutusmäärää. Tosiasia myös on, että hissit pyörivät siitä huolimatta, että osa lasketteliijoista valitsee omin lihasvoimin tunturille nousemisen rinnemäkipäivän sijaan.

4.2 Hiihtokeskukset

Suomen hiihtokeskusyhdistys ry:n *Suomen hiihtokeskukset – tunnusluvut 2015* -julkaisun mukaan suomalaisissa laskettelukeskuksissa vietettiin talvikaudella 2014–2015 yhteensä 2,452 miljoonaa laskettelupäivää. Edellisellä talvikaudella luku oli 2,44 miljoonaa laskettelupäivää ja sitä edeltävänä 2,90 miljoonaa. Kauden 2012–2013 jälkeistä vajetta selittää eniten venäläisten matkailijoiden vähentyminen. Toisaalta muista maista tulleiden laskettelukeskuskävijöiden määrä kasvoi. (Suomen hiihtokeskusyhdistys ry 2015.)

Selvästi eniten laskettelupäiviä talvikaudella 2014–2015 vietettiin Levillä (miltei 400 000 laskettelupäivää) ja Rukalla (noin 380 000 laskettelupäivää). Kolmanneksi eniten lasketeltiin Ylläksellä (hieman alle 200 000 laskettelupäivää). Yhteensä Pohjois-Suomen alueella vietettiin 1,586 miljoonaa laskettelupäivää ja Keski-Suomen keskuksissa 550 000 laskettelupäivää. Etelä-Suomessa laskettelupäivien määrä jäi 312 000:een, mikä on miltei 50 % vähemmän kuin kaksi vuotta aiemmin. (Suomen hiihtokeskusyhdistys ry 2015.) Etelä-Suomen selvästi heikentynyttä tilannetta selittävät lähinnä vaikeat sääolosuhteet. Keski- ja Pohjois-Suomessa viime vuosien vaje on huomattavasti maltillisempi.

Hiihtokeskusten käytetyimpiin oheispalveluihin lukeutuvat rinneravintolat ja muut ravintolapalvelut, päivittäistavara- ja ruokakaupat, majoituspalvelut, välinevuokraus, maastohiihtoladut, muut kaupat, välinehuolto, kylpyläpalvelut, hiihtokoulu, hoito- ja hemmottelupalvelut, moottorikelkka- ja mönkijäsafarit sekä ski patrol -neuvonta. TNS Gallupin tutkimus osoittaa suomalaisten laskettelijatalouksien tyytyväisyyden hiihtokeskusten palveluiden tasoa kohtaan kasvaneen jopa huomattavasti vuodesta 2011. (TNS Gallup Oy 2011, 14–16.)

4.3 Tutkimuskohteina toimivat hiihtokeskukset

Pyhän hiihtokeskus sijaitsee Pyhätunturilla Pelkosenniemen kunnassa. Pyhän internet-sivujen mukaan 14 rinteeseen ja kahdeksan hissin hiihtokeskuksen huippu sijaitsee 500 metrin korkeudessa, ja korkeuseroa rinteille saadaan parhaimmillaan 280 metriä (Pyhätunturi Oy 2016). Talvikaudella 2015–2016 Pyhällä vietettiin noin 85 000 laskettelupäivää (Suomen hiihtokeskusyhdistys ry 2016b). Pyhätunturin juhlakirjan mukaan Pyhätunturin matkailun kehityksen voidaan katsoa lähteneen käyntiin 1930-luvulla alppihiihdosta (Pyhätunturi Oy 2014, 18). Pyhätunturi Oy:n perustaman Pyhän hiihtokeskuksen toiminta käynnistyi vuonna 1964, kun alueelle alettiin rakentamaan rinteille vievää maantielinjaa, ensimmäistä hiihtohissiä sekä Kultakeron kahvilamajaa (Pyhätunturi Oy 2014, 38). Pyhä mielletään aktiivisten laskettelijoiden keskuksesi, jolla on monipuolisesti tarjottavaa sekä mielenkiintoisten rinteiden että erittäin jylhän luonnon osalta. Pyhällä on ollut jo vuosikymmenten ajan tärkeä asema myös Suomen vapaa-laskukulttuurin kehityksessä.

Pyhä-Luoston kansallispuiston yhteydessä sijaitseva hiihtokeskus on saanut historiansa aikana upeasta luonnostaan paljon irti, mutta luonnollisesti status kansallispuistona on myös hidastanut alueen laskettelu- ja matkailun kehitystä. Keskus kävi pitkään neuvotteluja laajentumisestaan nykyisten Pohjoisrinteiden puolelle. (Pyhätunturi Oy 2014, 105.) Hiihtokeskusalueella Pyhää pidetään oikeutetusti kestävä matkailun edelläkävijänä. Se lähti ensimmäisenä hiihtokeskuk-

sena mukaan Matkailun edistämiskeskuksen 1990-luvun alussa käynnistämään ympäristöä säästävän matkailun edistämishankkeeseen, YSMEK 1:een, ja oli mukana myös YSMEK 2 -hankkeessa. Hiihtokeskus otti vuonna 2009 käyttöön sisartunturi Rukan kanssa oman ympäristöohjelmansa, ja molemmat siirtyivät käyttämään vain uusiutuvista luonnonvaroista kehitettyä sähköä. Vuonna 2011 Pyhästä tuli Pohjoismaiden ensimmäinen hiilineutraali hiihtokeskus. (Pyhätunturi Oy 2014, 164.)

Kolin vaara sijaitsee Lieksan kunnassa Pohjois-Karjalassa. Kolin lasketteluhistorian katsotaan alkaneen vuodesta 1937, kun alueelle raivattiin korkeatasoinen pujottelumäki. Koli avasi käyttöönsä Suomen ensimmäisen hiihtohissin vuonna 1952. Rinteillä on järjestetty jo hyvin varhaisessa vaiheessa merkittäviä rinnekilpailuja, jotka ovat osaltaan edesauttaneet Kolin kehittymistä lasketteluhistorialtaan maamme yhdeksi merkityksellisimmistä paikoista. Alueella toimi legendaarisen Ukko-Kolin lisäksi uudempi, aloittelijoille ja lapsiperheille sopivampi Loma-Koli, jonka toiminta lakkautettiin talvikaudeksi 2016–2017. Suurin korkeusero, 230 metriä, ja rinnepituus, 1 500 metriä, saavutetaan Ukko-Kolilla, jossa on yhteensä kuusi rinnettä. (Kolin Matkailuyhdistys ry 2016a.) Alueella riittää matkailijoita ympärivuotisesti.

Kolin kansallispuisto, jonka alueella Ukko-Kolin rinteetkin sijaitsevat, huokuu luontoarvoja. Kuten Pyhälläkin, ovat kansallispuiston vaikutukset rinteisiin hyvin pitkälti positiivisia mutta asettavat kehitykselle selkeiden raamien lisäksi merkittäviä esteitä. Pikes Oy:n, Pielisen Karjalan kehittämissyhtiön, ja Lieksan kaupungin käynnistämän LuontoKolin Kasvusysäys -hankkeen tuotoksena syntynyt Kolin arvoisesti -arvo-ohjeistus korostaa kestävän kehityksen arvoja ja luonnon ehdoilla etenemistä (Osuuskunta Neljäs Kerros 2014). Myös kehitystä ohjaavassa Koli Master Plan -suunnitelmassa kestävän kehityksen huomioiminen kaikessa toiminnassa ja luonnon korostaminen vetovoimatekijänä ovat tärkeimpiä strategisia tavoitteita (Kolin Matkailuyhdistys ry 2016b)

Ounasvaaran hiihtokeskus sijaitsee Rovaniemellä aivan kaupungin keskustan kupeessa. Kaupunkikeskus on sekä paikallisten että Rovaniemellä vierailevien ulkomaalaisten matkailijoiden aktiivisessa käytössä. Suomen Hiihtokeskusyh-

distys ry uutisoi artikkelissaan, että talvikaudelle 2016–2017 avattavat kaksi uutta rinnettä nostavat keskuksen rinteiden määrän kymmeneen (Suomen hiihtokeskusyhdistys ry 2016c). Ounasvaaran internet-sivujen mukaan alueelle raivattiin ensimmäinen pujottelurinne vuonna 1943 saksalaisten ja itävaltalaisien alppijääkäreiden toimesta (Ounasvaaran Hiihtokeskus Oy 2016).

Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry:n artikkelin mukaan Ounasvaaran rinteet vetävät kesäisin puoleensa ihmisiä kesäkelkkaradallaan, retkipoluillaan sekä alamäki- ja maastopyöräilymahdollisuuksillaan Ounasvaara Bike Parkissa (Suomen hiihtokeskusyhdistys ry 2016a.). Kesäisinkin toimivalla tuolihissillä on merkittävä rooli kesäaktiviteettien mahdollistamisessa.

Ounasvaaran hiihtokeskus on Green Start -arviointilomaketta käyttäen kirjannut vastuullisen liiketoiminnan kuvauksen, jossa huomioidaan taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset näkökohdat (Ounasvaaran Hiihtokeskus Oy 2016). Green Start on yrityksen vastuulliseen ympäristöohjelmaan tähtäävä liiketoiminnan työkalu, jonka on luonut Haaga-Perho yhteistyössä Metsähallituksen ja matkailuyritysten kanssa (Haaga-Perho 2014). Ounasvaaran hiihtokeskus ilmaisee ottavansa ympäristöasiat huomioon kaikissa toiminnoissaan ja seuraavansa tarkasti etenkin energian kulutusta erityisesti taloudellisista syistä. Hiihtokeskus pyrkii välittämään positiivisia ympäristöasenteita eteenpäin myös asiakkailleen muun muassa toteuttamalla erilaisia aiheeseen liittyviä tapahtumia. (Ounasvaaran Hiihtokeskus Oy 2016.)

4.4 Ekologinen hiihtokeskus

4.4.1 Energiankulutus ja -hankinta sekä rinteiden lumettaminen

Hiihtokeskukset vaativat valtavat määrät energiaa toimiakseen. Energian ja materiaalien tehokkaaseen käyttöön kannustavan valtionyhtiö Motiva Oy:n vuonna 2010 julkaisemassa Energiatehokas hiihtokeskus -julkaisussa kerrotaan, että valtaosa energiankulutuksesta on sähkönkäyttöä. Sähkönkäytön lisäksi esimer-

kiksi rinnekoneet kuluttavat merkittävät määrät polttoainetta. Yksi henkilö kuluttaa laskettelupäivän aikana sähköä noin 20 kilowattituntia. Luku vastaa jääkaappipakastimen kahden viikon energiankulutusta. Kulutukseen luetaan mukaan lumetuksen ja rinteiden kunnossapidon, hissien toiminnan, valaistuksen sekä rinnetoimintojen huolto- ja palvelurakennusten energiankulutus. Keskukset voivat pienentää energiankulutuksesta koituvia kuluja ja päästöjä oikeanlaisella sähkösopimuksella, laite- ja kalustohankinnoilla sekä niiden käyttötavoilla. Palvelujen ja toimintojen energiankulutuksen valvomiseen on käytettävä erilaisia mittareita. Suhteuttamalla energiankulutuksen määrä palvelun tai toiminnon tuloksiin on mahdollista saada selville ominaiskulutus. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi lumetuksen energiatehokkuutta pinta-alaa kohti. On kuitenkin huomiotava, että ollakseen tarkkaa on mittauksen jokaisen laitteen ominaiskulutuksen mittaamisessa huomiotava suuri määrä tekijöitä. Mittaroinnilla tehostetaan myös laitteiden ja toimintojen seurantaa. (Motiva 2010, 5-9.) Taloudelliset ja ekologiset hyödyt toimivat yhdessä hyvänä kannustimena toiminnan kehittämiseen.

Hiihtokeskusten ostama sähkö koostuu kahdesta tekijästä: paikalliselta jakeluverkon haltijalta ostetusta sähkönsiirtopalvelusta ja halutulta sähköyhtiöltä ostetusta energiasta (Motiva Oy 2010, 10). Koska energiankulutus on keskuksissa niin suuri, on sähkön alkuperällä keskuksen ekologisuuden kannalta suuri merkitys. Berningerin (2012, 55–56) mukaan suuri osa maamme energiantuotannosta tapahtuu fossiilisia tai hitaasti uusiutuvia polttoaineita käyttäen. Tästä huolimatta Suomea pidetään ekoenergiamerkinnän edelläkävijänä: Suomen luonnonsuojeluliitto aloitti vuonna 1998 sähkönsertifioinnin. Vuodesta 2009 on tämä sertifikaatti ollut nimeltään Ekoenergia, ja se voidaan myöntää kriteerit täyttävälle tuulivoimalle, biopolttoaineille, aurinkoenergialle, vanhalle vesivoimalle ja energiansäästöä edistäville palveluille.

Lumetus on suurin yksittäinen sähkönkuluttaja keskuksissa. On täten erityisen tärkeää, että se suunnitellaan mahdollisimman tehokkaaksi. Lumetusjärjestelmään kuuluvat pumppaamo, lumitykit, vesi- ja ilmalinjasto, sähköverkko, ja mahdollinen kompressoriasema sekä veden esijäähdytysjärjestelmä. (Motiva Oy 2010, 12.)

Rinteiden lumettamisen ekologisuus perustuu hyvin pitkälti siis energiatehokkuuteen ja energian alkuperään. Lumetuksessa käytetään pääosin keskusten läheisyydessä sijaitsevista vesistöistä pumpattavaa vettä, joka on lumetuksen aikaan lämpötilaltaan usein lähellä nollaa celsiusastetta.

Mikäli kunnallisverkon vettä joudutaan syystä tai toisesta käyttämään osana lumetusta, ovat kustannukset huomattavasti suuremmat: vesijohtoveden kalliin hinnan lisäksi se ei ole sellaisenaan lämpötilansa puolesta soveltuvaa lumetukseen. Vesijohtovesi on esijäähdytettävä normaalia lämpötilaansa, 6–8 celsiusastetta, huomattavasti alhaisemmaksi. Kyseessä on taloudellisesti ja ekologisesti kestämaton ratkaisu, joka on onneksi väistynyt laskettelukeskusten kohdalla miltei kokonaan. (Motiva Oy 2010, 16.)

4.4.2 Kierrätys

Keskuksen asiakkaille tarjottavien kierrätysmahdollisuuksien lisäksi keskuksen on huolehdittava omien jätteittensä kierrätyksestä vastuullisesti. Tähän sisältyvät rinnehuollon ja -palvelujen sekä ravintola- ja majoituspalvelujen jätteet. Myös muiden paikallisten toimijoiden kanssa on hyvä sopia kierrätyksestä, sillä myös niiden toiminta vaikuttaa alueen imagoon.

Kuntatekniikka-lehden artikkelissa *Pyhästä hiilineutraali hiihtokeskus* Pyhätunturi Oy:n ympäristövastaava Jusu Toivonen kertoo, että Lapin pitkät etäisyydet tekevät lajitellun jätteen keräämisestä kallista, mutta asialla on tärkeä merkitys matkailukeskusten imagolle. Etenkin Etelä-Suomesta tulevat asiakkaat ovat tottuneet lajittelemaan jätteensä. (Taipale 2012, 11.)

Kuten tässäkin opinnäytetyössä myöhemmin todetaan, suomalaiset ovat kierrätystietoista kansaa. Mahdollisuus kierrättää myös laskettelumatkan aikana syntyneet jätteet on yhä useammalle ihmiselle tärkeä asia. Hiihtokeskuksen kierrätyspiste, kierrätyksen helppous ja kierrätyksestä tiedottaminen ovat tärkeitä ja näkyviä merkkejä keskuksen ympäristöasenteista.

4.4.3 Toiminnan ympärivuotisuus

Maamme hiihtokeskuksissa laskettelu ei ole mahdollista ympäri vuoden. Pohjoisimmatkin hiihtokeskuksemme sulkevat hissinsä pian vapun jälkeen. Moni keskus kehittää talvikauden ulkopuolella hyödynnettäviä harrastusmahdollisuuksia aktiivisesti. Esimerkiksi Ounasvaaran rinteet ovat tehokkaassa käytössä kesäaikaankin, ja tuolihissiä pyöritetään myös kesäkuukausina. Kolilla käy matkailijoita aktiivisesti läpi vuoden, mutta rinteiden rooli kesäaikaan on pieni. Tuolihissi on talvikauden ulkopuolella toiminnassa esimerkiksi joidenkin tapahtumisen yhteydessä. Pyhällä vanha maisemahissi on toiminnassa myös kesällä ja syksyllä, ja rinteet tarjoavat mahdollisuudet frisbeegolfin pelaamiseen ja retkeilyyn. Upean luontonsa vuoksi Pyhä on suosittu kohde talvikaudenkin ulkopuolella.

Ilmastonmuutos vauhdittaa hiihtokeskusten tarvetta ympärivuotiselle toiminnalle, sillä lyhenevä talvikausi ja esimerkiksi mahdollisesti lisääntyneestä lumetus-
tarpeesta koituvat kulut jättävät yhä vähemmän rahaa monen keskuksen pussiin. Keskuksen kyky muuntautua vastaamaan myös talvikauden ulkopuolisiin tarpeisiin on siis taloudellisesti kannattavaa, mutta tarkasteltaessa asiaa vihreästä näkökulmasta nousevat esiin ekologiaan ja etiikkaan liittyvät argumentit.

Laskettelukeskus muuttaa rinteillään, nousuladuillaan ja rakennuksillaan maisemaa merkittävästi. Seistessään osan vuodesta käyttämättömänä voivat siitä koituvat haitat luonnolle tuntua merkittävimmitä kuin aktiivisesta ympärivuotisesta käytöstä ympäristölle koituvat negatiiviset puolet. Maankäytön puolesta olisi kannatettavaa, että kesäaktiiviteettimahdollisuudet järjestettäisiin mahdollisuuksien mukaan rinteiden läheisyyteen. Näin rinteitä pystytään hyödyntämään myös kesäaktiiviteeteissa, mutta myös talvikauden aktiviteettimahdollisuuksista saadaan helposti monipuolisempia. Myös muut talvikautta ajatellen luodut rakennukset ja toiminnot, kuten huoltorakennukset sekä majoitus- ja ravitsemis-
palvelut ovat valmiina palvelemaan muiden vuodenaikojen harrastustarpeita. Toisaalta laskettelukeskusten usein etäisen sijainnin vaikutukset kesäaktiiviteetikeskuksen vetovoimaisuuteen saattavat olla syy järjestää aktiviteetteja hel-

pommin saavutettavalla alueella. Tunturia ei voi tuoda ihmisten luo, mutta ke-
sääaktiviteetit ovat helpommin siirrettävissä.

4.4.4 Laatuohjelmat ja -sertifikaatit

Visit Finlandin (2016a) mukaan matkailuyrityksen kestävän kehityksen mukaiset toimintatavat vaikuttavat eurooppalaisista matkailijoista 22 %:n matkustuspäätökseen. Kuitenkin esimerkiksi saksalaisista matkailijoista jo 40 % pitää matkansa kestävyttä tärkeänä. Edeltävänä vuonna vastaava luku oli 31 %. Kestävän kehityksen näkyminen yrityksen toiminnassa on siis entistä tärkeämpää. Yrityksen virallinen sertifiointi kestävän kehityksen mukaisesta toiminnasta kertovalla laatumerkillä on erinomainen tapa vakuuttaa erityisesti kansainvälinen asiakas siitä, että kyseessä on vihreä valinta. Kestävän kehityksen saralla erilaisia indikaattoreita ja valmennuksia on tarjolla useita. Jotkut laatuohjelmat keskittyvät enemmän vain tietyille yrityksen toiminnan osa-alueille, kuten energian hankintaan ja käyttöön, ja osalla ei ole mitään tekemistä ympäristöasioiden kanssa.

Jo esitellyn Ekoenergia ja Laatutonni Green Start -sertifikaattien lisäksi Suomessa käytössä olevia tunnettuja sertifiointeja ovat muun muassa Joutsenmerkki, Green Destination Quality Net, Greek Key -majoitusalan ympäristöohjelma, Suomen luomumatkailuyhdistys ECEAT -sertifikaatti, ISO 14001 -ympäristöohjelma, EMAS (the Eco-Management and Audit Scheme), Ekokompassi, EU-kukka, Green Office on WWF sekä ETIS (The European Tourism Indicator System Tool kit for Sustainable Destinations). Kaikkien näiden sertifiointien ydinajatuksena on ympäristövastuullisuus, mutta kriteerit ja tarkemmat osa-alueet vaihtelevat. Esimerkiksi ECEAT tukee ja edistää myös kulttuuriperinnön ja -maisemien suojelua sekä maaseudun ekologista ekonomiaa. (Visit Finland 2016b.)

Matkanjärjestäjillä ja muilla matkailutoimijoilla on käytössä omia kestävän kehityksen ohjelmia. Tällaisia ovat esimerkiksi TripAdvisor GreenLeaders, Green Tourism of Finland, Responsible Travel, Green Pearls, Metsähallituksen kestä-

vän luontomatkailun periaatteet ja Forum Anders Reisen. Näistä Responsible Travel, Green Pearls sekä Forum Anders Reisen ovat vastuullisia matkailutuotteita myyviä ja markkinoivia matkailuportaaleja. Suojelualueilla toimivat Metsähallituksen yhteistyöyritykset allekirjoittavat kestävän luontomatkailun periaatteet. (Visit Finland 2016c) Kuten on jo todettu, vaikuttaa hiihtokeskuksen sijainti suojelualueella suuresti sen toimintaan.

Kansainvälisiä asiakkaita havittelevien hiihtokeskusten voisi olla kannattavaa panostaa kansainvälisiin sertifikaatteihin lisätäkseen kestävän kehityksen mukaisten toimien näkyvyyttä ulkomaalaisten asiakkaiden silmissä. Toisaalta monien sertifikaattien viesti on yleensä suhteellisen selvä jo pelkän merkin perusteella. Suomalaiseen laatuohjelmaan hakeutuminen saattaa kuitenkin olla yritykselle helpompaa, ja on ehdottomasti odotettavissa, että kestävästä kehityksestä kertovat laatusertifikaatit vaikuttavat tulevaisuudessa yhä enemmän myös suomalaisten asiakkaiden matkustus- ja ostopäätöksiin.

Vastuullisia matkailutuotteita myyvien ja markkinoivien matkailuportaalien voidaan odottaa kasvavan kestävän matkailun trendin mukana ja tulevan yhä enemmän mukaan myös hiihtokeskusbisnekseen keskuksien profiloituessa vihreämmiksi. Huomattavaa on, että mainitsemani matkailuyritysten käyttämät kestävään kehitykseen keskittyvät laatuohjelmat painottuvat pääasiassa ekologiseen kestävyys. Ekonominen ja sosiaalinen kestävyys jäävät monessa ohjelmassa pienempään asemaan.

5 Vihreät arvot valintoja ohjaamassa

5.1 Schwartzin arvoteorian perusteet

Shalom Schwartzin teoria arvojen rakenteesta ja merkityksestä esittelee 10 summamuuttujatekniikalla laskettua ihmisen ajattelun perusolottuvuudet käsittävää arvoa, jotka joko täydentävät toisiaan tai ovat konfliktissa keskenään. Nämä kymmenen arvoa ovat itseohjautuvuus, virikkeisyys, hedonismi, suoriu-

tuminen, valta, turvallisuus, yhdenmukaisuus, perinteet, hyväntahtoisuus ja universalismi. (Schwartz 2012, 5–8.) Teoriaa on testattu onnistuneesti 82 maassa (Schwartz 2012, 2). Olennaista Schwartzin teoriassa on, ettei ihminen voi toteuttaa näiden kaikkien arvojen mukaista toimintaa yhtä aikaa (Schwartz 2012, 8).

Martti Puohiniemen artikkelissa *Arvot, asenteet ja ympäristönsuojelu* esitetään, että ympäristönsuojelusta puhuttaessa universalismi ja itsensä ylittäminen nousevat keskeiseen asemaan. On kuitenkin huomioitava, että myös muut arvot vaikuttavat ympäristöystävällisen toiminnan toteuttamiseen. Ympäristönsuojelua on arvona helppo mitata, sillä sen eteen tehdyt teot ovat hyvin konkreettisia. Schwartzin teoria arvojen rakenteesta ja merkityksestä on nykyään akateemisissa tutkimuksissa yleisimmin käytetty arvoteoria. (Puohiniemi 2011, 36–38.) Schwartzin arvoteoria on valittu osaksi opinnäytetyön teoriapohjaa sen tunnettuuden vuoksi, ja tutkittuja ympäristöarvoja käsitellään tämän arvoteorian valossa.

5.2 Ryhmien arvoihin vetoaminen

Ympäristöaktivistit ovat useimmiten nuoria, vaikka he kuuluvat selvästi ikäryhmänsä vähemmistöön. Nuoria aktivoitaessa ympäristönsuojeluun on tärkeää vedota muihinkin kuin vihreisiin arvoihin – sosiaalisuus, mielekkyys ja kohtuullinen vaivattomuus ovat hyvin merkittäviä. Henkilön arvojen muuttamisessa parhaimpana keinona toimii uusi informaatio, jolla hänet voi esimerkiksi vakuuttaa toimintatapojensa vääryydestä tai puutteellisuudesta. Henkilölle voidaan myös osoittaa hänen arvomaailman olevan ristiriidassa tavoitteiden kanssa ja täten herättää halu muutokseen. (Puohiniemi 2011, 40–42.) Ympäristöystävällisimpiä demografisia ryhmiä Suomessa ovat vuodesta toiseen naiset, iäkkäät ja korkeasti koulutetut (Puohiniemi 2011, 46).

Suomalaisen laskettelukansan tapauksessa luontoon ja ympäristöön liittyvien arvojen lisäksi etenkin hyvinvoinnin, urheilullisuuden, sosiaalisuuden ja hauskanpidon esille nostaminen on tärkeää. Laskettelu keskittyy hyvin pitkälti omaan

suoritukseen ja omien taitojen kehittämiseen, mutta monelle harrastajalle vuorovaikutus muiden laskettelijoiden kanssa on merkittävä osa harrastusta. Schwartzin arvoteorian mukaisesti universalismin rinnalle nousevat siis virikkeisyyden ja hedonismin ohella myös yhdenmukaisuus ja hyväntahtoisuus.

Protect Our Winters asettaa laskettelijat ja alan toimijat selvän valinnan eteen: toimi tai talvet katoavat. Ongelma esitellään harrastajalle ja toimijoille hyvin henkilökohtaisena. Mukaan lähtemisen vaihtoehto esitellään mielekkäänä, hyödyllisenä, sosiaalisena, helppona ja trendikkäänä. Lämpenevät talvet ja vähenevä lumi toimivat konkreettisina kannustimina lähteä mukaan vaikuttamaan ja toimimaan. Se toimii ihmisille ja yrityksille myös mahdollisuutena näyttää sekä muille että itselleen olevansa todellisia talven ja ympäristön ystäviä.

5.3 Vihreiden arvojen Suomi

European Social Survey -tutkimuksen mukaan Suomi kuuluu maailman kärkimaihin universalismin arvostamisessa. Erityisesti luonnon ja ympäristön hyvinvointi ovat suomalaisille erittäin tärkeitä arvoja. Myös yhdenmukaisuus nousee merkittävien arvojen joukkoon: suomalaiset ovat poikkeuksellisen halukkaita noudattamaan lakeja ja sääntöjä sekä ovat alttiita lähiympäristön sosiaalisille paineille. Ympäristöystävällisimpiä demografisia ryhmiä Suomessa ovat vuodesta toiseen naiset, iäkkäät ja korkeasti koulutetut. (Puohiniemi 2011, 41, 46.)

Muun muassa Oulun yliopisto uutisoi helmikuussa 2016, kuinka DI Pekka Harju-Autin vasta väitellyn väitöskirjan mukaan Suomi on maailman kolmanneksi ympäristötietoisin maa. Tutkimuksessa havaittiin kulttuuristen arvojen ja ympäristötietoisuuden välillä olevan merkittävä yhteys. Korkeimmalla tasolla ympäristötietoisuus on maissa, joissa itseohjautuvuus on arvona merkittävä. (Oulun yliopisto 2016). On kuitenkin pantava merkille, että vaikka nykyiset merkit kehityksen suunnasta ovat suotuisia, ei suomalaisten ympäristönsuojeluhalu ole kasvanut merkittävästi 1990-luvun alusta (Puohiniemi 2011, 46). Esimerkiksi vielä Metlan uutiskirjeessä vuodelta 2011 kerrotaan, että monet Lapin matkailuyrityksistä pitivät luonnon olennaista merkitystä tärkeänä, mutta toisaalta tietämys kestävän

kehityksen mukaisesta toiminnasta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista oman yrityksen toimintaan on vähäistä.

Tutkittujen ympäristöarvojen perusteella suomalaisilla on siis hyvät lähtökohdat kehittää toimintaansa kestävämmäksi myös laskettelumatkailuun ja -elinkeinoon liittyen. Koska ympäristöstä halutaan lähtökohtaisesti pitää huolta, on tärkeää antaa ihmisille konkreettisia syitä myös toimia sen mukaisesti. Kyseessä voi olla jopa ympäristönsuojelusta irralliselta tuntuva syy muuttaa toimintatapoja, sillä tärkeintä on saada ihmiset toimimaan. Toisaalta laskettelukeskusten toiminta pyörii voimakkaasti kaupallisuuden ja kuluttamisen ympärillä – seikkoja jotka ovat helposti konfliktissa ympäristöarvojen kanssa.

6 Ilmastonmuutos uhkaa laskettelua

6.1 Ilmastonmuutoksen perusteet

Ilmastonmuutoksesta tiedottavalla Ilmasto.org-sivustolla kerrotaan, että ilmiöllä tarkoitetaan nykyistä maapallon ilmaston lämpenemistä. Ihmiset ovat käyttäytymisellään kiihdyttäneet ilmastonmuutosta tuottamalla suuren määrän kasvihuonekaasuja ilmakehään. Kasvihuonekaasut tehostavat kasvihuoneilmiötä. Kasvihuoneilmiössä ulkopuolelta tuleva auringon valo läpäisee ilmakehässämme olevat kasvihuonekaasut, ja maassa kappaleisiin osuessaan valon energia vapautuu lämpösäteilyinä. Kasvihuonekaasut estävät lämpösäteilyn poistumista ilmakehästämme, jolloin lämpötilamme nousee. Kasvihuoneilmiö on luonnollinen asia, mutta ihmisen toimien johdosta ovat sen vaikutukset ilmastoon kiihtyneet ja muuttuneet osin negatiivisiksi. Ilman kasvihuoneilmiötä maapallon keskilämpötila olisi -18 astetta. (Ilmastosivut 2016.)

Suurin osa ihmisen tuottamista kasvihuonekaasuista on hiilidioksidipäästöjä, jotka jäävät ilmakehäämme kiihdyttäen kasvihuoneilmiötä. Matkailu on merkittävä hiilidioksidipäästöjä lisäävä vaikuttaja. Vuonna 2005 40 % matkailun hiilidioksidipäästöistä aiheutui lentoliikenteestä. Lentoliikenne on nykyään vastuussa

2–2,5 %:sta koko maailman hiilidioksidipäästöissä. (Ruuhela & Ruosteenoja 10–11, 2012; Ruuska & Hakkarainen 2015, 61–62.)

6.2 Hiilineutraalius ja kasvihuonepäästöjen kompensointi

Kati Berningerin Hiilineutraali Suomi -teoksen mukaan Hiilineutraaliudella tarkoitetaan tilannetta, jossa yhteiskunta, organisaatio tai yksilö ei tuota ilmakehään enempää hiilidioksidipäästöjä kuin se pystyy toiminnoillaan sitomaan. Käytännössä tämä usein tarkoittaa toiminnasta syntyneiden valmiiksi vähäisten päästöjen hyvittämistä päästövähennyksillä muualla. Hiilineutraaliudella voidaan tarkoittaa myös tilannetta, jossa päästöjen määrä on niin vähäinen, ettei se kiihdytä ilmastonmuutosta. Yhteiskunta voi pyrkiä hiilineutraaliuteen lisäämällä ydinvoiman käyttöä ja ottamalla talteen voimalaitoksista ja teollisuudesta syntyviä hiilidioksidipäästöjä pitkäaikaista varastointia varten. Ympäristöjärjestöt ovat pääosin tätä toimintaa vastaan ja painottavat hiilineutraaliuteen pyrkimistä uusiutuvia energiavarojen ja teollisuuden vähäpäästöisyyden kautta. (Berninger 2012, 18.) Ydinvoiman ja hiilen talteenoton poissulkeminen ilmastonmuutoksen torjumiseksi voi kuitenkin olla riskialtista, sillä vain energiansäästöllä ja uusiutuvien energiavarojen käytöllä ei tavoitteisiin päästä yhtä tehokkaasti. Hiilen talteenotto on ilmastoa säästävänä keinona vasta kehitysasteella, mutta siihen liittyvät riskit hallittaessa saattaisi se osaltaan edistää ilmastonmuutoksen hillitsemistä. (Korhonen & Partanen 2015, 5–6.)

Kasvihuonekaasupäästöjä kompensoidessaan ihminen tai organisaatio maksaa tuottamistaan päästöistä rahallisen hyvityksen taholle, joka edistää kasvihuonekaasujen vähentämistä. Kerätyt rahat saatetaan käyttää muun muassa uusiutuvan energian tuotantoon tai hiilidioksidipäästöjä sitovaan metsittämiseen. Tämän lisäksi esimerkiksi kehitysmaissa toteutettavalla kompensoinnilla voi olla hyötyjä kyseisen maan elinoloille. Kompensointia tulisi kuitenkin aina pyrkiä käyttämään vain täydentävänä keinona omia päästöjä karsiessa. (Berninger 2012, 18; 20.)

Ilmastojärjestöjen kanta kestävämmien hiilidioksidipäästöjen hillitsemiskeinoihin on perusteltu. Ydinvoiman tehokkuudesta ja hiilettömyydestä riippumatta ei ydinjätteen varastointi ole kestävä vaihtoehto, kuten ei hiilidioksidipäästöjenkään talteen ottaminen. Ilmastonmuutoksen vaikutusten vakavuudesta johtuen on sitä hillitsevät keinot kuitenkin huomioitava, vaikka lopullisena päämääränä pidettäisiin kestäviin tavoitteisiin pääsemistä.

6.3 Ilmastonmuutoksen vaikutukset Suomen talviin

Lumilautailukulttuuriin keskittyvässä Spine Magazine -lehdessä marraskuussa 2014 julkaistussa tutkija Jari Uusikiven artikkelissa *Lumen tulevaisuus?* mainitaan, että ilmastonmuutos vaikuttaa lumipeitteen paksuuteen lämpötilan nousemisella sekä sademäärien kasvamisella. Euroopassa lämpeneminen on ollut voimakkaampaa kuin keskimäärin maailmanlaajuisesti. Erityisen voimakasta lämpeneminen on Skandinaviassa, ja Pohjois-Suomessa lämpötilan ennustetaan nousevan keskimäärin jopa seitsemän celsiusastetta vuosisadan loppuun mennessä. Pohjois-Euroopassa talvien sademäärien ennustetaan kasvavan 3–11 % vuosisadan loppuun mennessä. Myös tuulien ja myrskyjen ennustetaan kasvavan ilmastonmuutoksesta johtuen. Talviset myrskyt saattavat tuoda Suomeen enemmän äkillisiä lumimääriä. (Uusikivi 2014, 76–77.)

Nykyinen globaali tavoite on pysäyttää maapallon ilmaston lämpeneminen keskimäärin kahta astetta suuremmaksi. Tässä tavoitteessa pysyttäessä Suomen ilmasto lämpenisikin kuitenkin 2,5 kertaa enemmän kuin keskimäärin muualla maapallolla. Tämä vaikuttaa maamme talviin niin, että Etelä-Suomessa nykyisen keskimääräisen lumimäärän odotetaan putoavan noin puoleen vuosisadan puoliväliin mennessä. Pohjoisessakin lumipeiteajan odotetaan vähenevän, vaikkakin ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät sateet pitävät talvien lumimassat yhtä suurena. (Ruuhela & Ruosteenoja 2012, 10–12.)

Lumimäärien lopputulos on sademäärien ja ilmanlämpötilan suhde. Pohjoisen keskukset saattavat osittain hyötyäkin ilmastonmuutoksesta hetkittäisesti, sillä lisääntyvät sademäärät tulevat talvisin pohjoisessa taivaalta vielä suurilta osin

lumenä. Etelässä vähenevä lumi ajaa pohjoisen keskuksiin lisää asiakkaita. Lämpötilojen noustessa talvikauden pituus lyhenee väistämättä syksyn pidentyessä ja kevään aikaistuessa. Lumisen talven arvioidaankin lyhenevän Suomessa 5–10 päivällä jokaisella vuosikymmenellä vuosisadan loppuun mennessä (Uusikivi 2014, 77). Kietäväinen, Rovander ja Tuulentie (2011, 8) huomauttavat, että lämpenevä ilmasto saattaa lisätä Lapin kylmän ydintalven harrastusmahdollisuuksia.

6.4 Harrastus ja elinkeino vaarassa

TNS:n tutkimuksen mukaan vuonna 2014 vain 59 % aktiivi- ja passiivilaskettelijatalouksista (taloudet, joissa ainakin yksi harrastaa laskettelua) ilmoitti voivansa luottaa siihen, että hiihtokeskusten rinteet on lumetettu ja laskettelemaan pääsee yleisestä lumitilanteesta huolimatta. Vielä vuonna 2011 88 % vastanneista oli ilmoittanut uskovansa harrastusmahdollisuuksien varmistamiseen lumetuksella. (TNS Gallup Oy 2014, 12.)

Suurimpia syitä tuloksen huononemiseen lienevät Etelä- ja Keski-Suomen keskusten kasvavat haasteet saada rinteensä lumetettua sekä saada pidettyä ne laskukuntoisina yhä vaikeammissa sääolosuhteissa. Ilman pakkasia lumetuksesta on hyvin vaikeaa saada kustannustehokasta valtavasta energiankulutusmäärästä johtuen, vaikka käytettävä vesi saataisiinkin esijäähdytettyä erikoiskoneistolla. Myös ilmastonmuutostietoisuuden kasvaminen on voinut vaikuttaa tulokseen. Yhä useampi ihminen harrastaja tiedostaa kyseessä olevan ilmiön vaikutukset ja todellisuuden eikä enää laita lumikatoa talvien laadun luonnollisen vaihtelun syyksi ja odota tilanteen paranevan itsestään.

7 Tutkimuksen toteuttaminen

7.1 Tutkimustyyppi ja -menetelmä

Empiirisessä tutkimuksessa tuloksia saadaan havainnoimalla, analysoimalla ja mittaamalla tutkimuskohdetta. Tutkimusote voi olla luonteeltaan määrällinen eli kvantitatiivinen tai laadullinen eli kvalitatiivinen. Tutkimuksessa voidaan myös käyttää molempia tutkimusotteita yhdessä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa havainnointi on alustavaa työtä, ja tutkijan asettamia kategorioiden laskemista käydään läpi tekstianalyyssissä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa valmiit kysymykset esitetään otokselle määriteltujen raamien sisällä, eli kyseessä on survey-tutkimus. (Metsämuuronen 2009, 220.)

Opinnäytetyöni tutkimusaineisto on kerätty lomakekyselyllä, ja tutkimusote on luonteeltaan laadullinen. Analyysiä on täydennetty kvantifioinneilla eli tulosten ilmaisemisena lukuina. Keräämääni tutkimusaineistoa peilataan olemassa olevaan tutkimustietoon. Kyselyyn osallistumisen vaatimuksena olivat 15 vuoden ikä sekä vähintään yksi rinnepäivä talvikaudella 2015–2016. 15-vuotiaalla voidaan tässä tapauksessa katsoa olevan tarpeelliset edellytykset ja mahdollisuudet ympäristötietoisuuden hankkimiseen sekä sisäistämiseen ja täten kyselyyn vastaamiseen. Tutkimuksessa pidettiin huoli eri keskuksista saatujen vastausten mahdollisimman tasaisesta määrästä. Näissä rajoissa kysely suoritettiin keskuksissa näytteelle, joka valikoitui olosuhteiden mukaisesti.

Kysely toteutettiin paperilomakekyselynä vastaajien kanssa kasvokkain Pyhän, Ounasvaaran ja Kolin hiihtokeskusten rinteillä. Joissain tilanteissa kysely hoidettiin täysin suullisesti eli haastattelun muodossa, jolloin tutkija kirjasi vastaukset lomakkeeseen. Tutkimuksen tekijä oli jokaisessa tilanteessa fyysisesti paikalla ja pystyi tarpeen mukaan ohjeistamaan lomakkeen täyttämisessä. Kyselylomakkeessa vastaaja kirjasi ensin ikänsä, sukupuolensa, kotipaikkakuntansa, koulutuksensa, keskuksen, jossa vastaa kyselyyn, edeltävänä kautena kertyneiden rinnepäivien määrän, lasketteluvuosien määrän sekä euromäärän, jolla hän keskimäärin ostaa vuodessa lasketteluvälineitä. Tämän jälkeen lomakkeessa esitettiin yhdeksän kohtaa, joilla mitataan vastaajan vihreiden arvojen vaikutusta hänen kuluttajakäyttäytymiseensä laskettelukeskuksissa. Lomakkeen täyttäjää vastasi kuhunkin kohtaan numeroasteikolla 5–1 tai 0. Mitä tärkeämpänä vastaaja kutakin asiaa piti, sitä suuremman numeron tämä valitsi. 0 kuvasti vaihtoehtoa ”en osaa sanoa”, mikä on otettu mukaan kyselyyn, koska

aiheet voisivat olla vastaajalle tuntemattomia. Tutkimuksessa mitattiin taustamuuttujien vaikutuksia näiden kohtien vastauksiin. Mittarin luomisesta kerrotaan luvussa 7.2.

Pääsyy kasvokkain toteutettavan kyselytavan valitsemiseen oli toimeksiantajan kanssa sovittu varsinaisen opinnäytetyön ohella tapahtuva Protect Our Winters Finland Ry:n promootio: Tehtävänäni oli kertoa kyselyyn osallistuville ihmisille yhdistyksen toiminnasta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista lasketteluun. Koska kyselyssä itsessään ei anneta tietoa kysymysten aiheista, on haastattelijan tärkeää olla kykeneväinen kertomaan niistä enemmän. Promootio-osuutta ei katsottu osaksi opinnäytetyötä.

7.2 Kyselylomakkeen luominen

Kyselylomaketta luotaessa oli päätettävä, miten vastauksia saataisiin mitattua mahdollisimman tehokkaasti ja kuvaavasti. Mittarin tarkoituksena on havainnoida tutkimuksen kohdetta mahdollisimman objektiivisesti. Käytän opinnäytetyöni kyselyssä Likert-asteikkoa mitatessani laskettelijoiden kiinnostusta vihreitä arvoja kohtaan. Erityisesti asenne- ja motivaatiomittareissa usein käytetty klassinen Likertin asteikko on 5–7-asteinen, mutta se voi olla laajempikin. (Metsämuuronen 2009, 69–71.)

Strukturoidussa lomakehaastattelussa kysymykset ja vastausvaihtoehdot on muotoiltu valmiiksi. Tästä johtuen sekä vastaaminen että vastausten analysointi on yksinkertaisempaa kuin teema- tai avoimessa haastattelussa, joten vastauksia voidaan kerätä suurempi määrä ilman analysointiosuuden suurempaa vaikeutumista. (Metsämuuronen 2009, 247.) Kyselylomakkeessa olivat vastausvaihtoehdot näistä syistä rajattuja ikää ja kotikaupunkia lukuun ottamatta.

Numeeriset vastaukset on helppo esittää selkeässä muodossa kaaviona ja tulosten vertailu on yksinkertaista. Kyselyn haettu vastausmäärä oli 200 kappaletta. Vastauksia pyrittiin saamaan saman verran kolmesta eri keskuksesta, eli 60–70 kustakin.

Kyselylomake suunniteltiin kaksipuoliseksi paperilomakkeeksi toimeksiantajan kanssa sovituksen mukaisesti. Kyselylomake oli yhteisestä sopimuksesta pyritty pitämään suhteellisen kevyenä ja nopeasti vastattavana. Lomakkeesta ei luotu sähköistä versiota toimeksiantajan promootio-osuuden vuoksi. Kyselylomake on tarkasteltavissa tämän opinnäytetyön lopussa (ks. liite 1).

Lomaketta suunniteltaessa oli kiinnitetty huomiota erityisesti kysymyksenasetteluun. Muita erityisen tärkeitä seikkoja olivat lomakkeen selkeys ja hyvä kieli. Koska jokaiselle kyselyyn osallistujalle kerrottiin kasvokkain tutkimuksen tarkoituksesta, ei saatesanojen tarvinnut olla kovin yksityiskohtaisia. Jokaisella vastaajalla oli mahdollisuus myös esittää kysymyksiä ja kommentteja kyselyyn liittyen.

Vaikka kyselyssä oli kirjattu ylös keskus, jossa kyselyyn on vastattu, ja kyselyn tulosten eroja eri keskustusten kesken tarkastellaan opinnäytetyössä lyhyesti, ei kyselyyn haluttu sisällyttää keskustuskohtaisia kysymyksiä. Pääasiallinen tavoite oli keskittyä tutkimaan laskettelukansaa yleisesti paikasta riippumatta. Samasta syystä kyselyssä ei tarvinnut poissulkea keskustusten laskettelua harrastavan henkilökunnan osallistumista tutkimukseen.

Taustamuuttujien jälkeisillä kysymyksillä pyrittiin kattamaan laskettelukeskusten oleellisia ympäristöasioita. Visit Finlandin (2016a) mukaan ”matkailijoille tärkeimpiä kestävyys osoituksia matkailupalveluissa ovat mm. vesi- ja energiatehokkuus, jätehuolto, paikallisten tuotteiden ja palveluiden käyttö, paikallinen työllistäminen – —.”

7.3 Aineiston kerääminen ja toteutusajankohdan vaikutukset

Vastauksia kyselyyn saatiin Pyhältä, Kolilta ja Ounasvaaralta yhteensä 196. Näistä vastauksista kaksi jouduttiin hylkäämään vastaajien liian nuoren iän vuoksi, eli tutkimukseen kelpuutettavien lomakkeiden lopullinen määrä oli 194. Vastaukset kerättiin aikavälillä 8.–24.4.2016.

Jokaiselta keskukselta kysyttiin lupa aineiston keräämiseen. Valtaosa vastauksista kerättiin kaikissa keskuksissa hiihtohissien ala-asemilla ja rinne- ja ravintoloissa. Jokaisella vastaajalla oli vastaamisen yhteydessä mahdollisuus esittää kysymyksiä kyselyyn, opinnäytetyöhön ja POW Finlandiin liittyen.

Aineiston keruu Pyhällä painottui samalle viikonlopulle AnttisWorld Cup 2016 banked slalom -tapahtuman kanssa, joka järjestettiin 22.–24.4.2016. Tapahtuma toi tunturiin suurehkon määrän ihmisiä ja helpotti aineiston keräämistä. Merkittävä osa tapahtumaan saapuneista ihmisistä oli erittäin aktiivisia laskettelijoita, joille POW Finland oli organisaationa jo ennestään tuttu.

Kolilla kyselyn toteuttaminen painottui talvikauden viimeiselle viikonlopulle 9.–10.4.2016. Samana viikonloppuna Kolilla järjestettiin hiihtokoulukollegani häät. Tämä tapahtuma toi paikalle merkittävän määrän aktiivisia rinneharrastajia kauempaakin. Läheisistä kaupungeista ja kunnista oli myös saapunut ihmisiä viettämään Kolin viimeisiä rinnepäiviä.

Ounasvaaralla järjestettiin huhtikuun puolivälissä hiihtokeskuksen henkilökunnan kesken talvikauden päätösjuhlat, joka toi aktiivisia laskettelijoita rinteille. Heistä suhteellisen pieni osa vastasi kyselyyn. Suurin osa Ounasvaaran hiihtokeskuksen vastaajista oli suhteellisen nuorta ja aktiivista laskettelijakansaa. Monet vastaajista olivat rovaniemeläisiä.

Koska mainitsemani tapahtumat johtivat siihen, että merkittävä osa kyselyyn osallistuneista henkilöistä oli aktiivisia harrastajia, oli tällä varmasti vaikutusta kerättyihin vastauksiin. Vastaajien joukossa oli myös useampi ammattilaislasketteli ja -lumilautailija. Huhtikuussa muutenkin suuri osa tavallisista suomalaisista laskettelijoista on siirtymässä jo kesäaktiviteettien pariin, varsinkin jos pääsiäinen sattuu aikaiselle ajankohdalle.

7.4 Tulosten tarkastelu tutkimuksessa

Tulosten tarkastelu eli diskussio on tutkimuksen viimeinen, mutta yksi tärkeimmistä osista. Tuloksista on kyettävä tekemään oikeita johtopäätöksiä, ja tulokset on ilmaistava selkeällä tavalla. Yhteisesti hyväksyttyyn tulokseen on tyydyttävä, vaikka se poikkeaisi odotetuista tuloksista. Kerättyä tietoa on osattava rinnastaa jo olemassa olevaan tietoon. (Metsämuuronen 2009, 84–85.)

Kyselyn vastauksista luotiin selkeitä kaavioita. Näiden kaavioiden perusteella tuloksia oli helppo vertailla keskenään. Kyselyllä hankittua tietoa rinnastettiin jo olemassa olevaan tietoon ja näin pyrittiin luomaan oikeita johtopäätöksiä suomalaisten laskettelijoiden asenteista ja arvoista sekä pohtimaan tulevaisuuden askeleita. Koska kyselylomake oli tarkoituksenmukaisesti pidetty sisällöltään suhteellisen suppeana, oli diskussiovaiheessa erityisen tärkeää tarkastella tuloksia huolellisesti ja monipuolisesti. Tyhjäksi jätetyt sekä ”en osaa sanoa” -kohdat jätettiin huomioimatta vastauksia tarkasteltaessa.

Ensiksi käydään läpi kyselyn taustatiedot-osion avulla, millaista laskettelukansaa kyselyyn vastanneet ovat. Osa näistä kohdista käsittelee yleisiä taustatietoja ja osa lasketteluharrastuksen taustoja. Seuraavaksi käydään läpi kunkin vihreitä arvoja ja asenteita mittaavan kysymyksen vastaukset. Tämän jälkeen selvitetään näiden vastausten numeeriset keskiarvot ja tarkastellaan sitä vastaajien taustatietojen eli taustamuuttujien valossa: esimerkiksi eroja laskettelua kauan harrastaneen ja aloittelijan välillä suhtautumisessa ympäristöasioihin. Johtopäätökset-luvussa tiivistetään tulokset sanallisessa muodossa. Kyselyssä käytettyyn lomakkeeseen suositeltavaa tutustua ennen tulosten tarkastelua (ks. liite 1). Kyselyyn kerättiin 194 vastausta.

7.5 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksessa on huomioitava sekä sen sisäinen että ulkoinen validiteetti. Ulkoinen validiteetti käsittelee tutkimuksen yleistettävyyttä muihin ryhmiin. Erityisen tärkeitä ovat huolellinen, luotettavuuden uhkia ehkäisevä tutkimusasetelma sekä tutkimusotanta. Sisäinen validiteetti, eli tutkimuksen oma luotettavuus, kä-

sittelee käytettyjen käsitteiden, teorioiden ja mittarien oikeellisuutta ja luotettavuutta. (Metsämuuronen 2009, 65.)

Kaikkien käytettyjen lähteiden luotettavuus ja käyttökelpoisuus arvioidaan. Huomiota kiinnitetään käsiteltyyn ongelmaan, viitekehukseen, tutkimuksen tarkoitukseen, tutkimusasetelmaan, otantaan, menetelmiin, analyysiin ja päätelmiin (Metsämuuronen 2009, 46). Myös lähteen julkaisuvuosi ja -muoto voivat vaikuttaa luotettavuuteen. Opinnäytetyössä käytetyt lähteet merkittiin sekä tekstiin että lähdeluetteloon ja ilmaistaan asiasisällöltään samassa muodossa.

Karelia-ammattikorkeakoulu on sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan kriteerejä tieteelliselle tutkimukselle, ja tämä koskee myös opinnäytetöitä. Alle on listattu sovelletussa järjestyksessä ja tiivistettynä Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa -julkaisun (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7) ne kriteerit, joilla on merkittävä rooli tämän opinnäytetyön tutkimuksessa:

1. Tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, huolellisuutta, tarkkuutta sekä avoimuutta.
2. Tutkimuksessa sovelletaan luotettavia tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä.
3. Muiden tutkijoiden työtä on kunnioitettava.
4. Tutkimus suunnitellaan, toteutetaan ja siitä raportoidaan sekä syntyneet tietoaineistot tallennetaan.
5. Tarvittavat tutkimusluvut hankitaan.
6. Tutkimusryhmässä sovitaan oikeuksista, tekijyyttä koskevista periaatteista, vastuista, velvollisuuksista sekä aineiston säilyttämisestä että käyttöoikeuksista.
7. Tutkimuksen kannalta merkittävät sidonnaisuudet ilmoitetaan asianosaisille sekä raportoidaan.
8. Tutkimuksessa pidättäydytään kaikista siihen liittyvistä arviointi- ja päätöksentekotilanteista, mikäli on syytä epäillä esteellisyyttä.

Koska uusi tieto saattaa muuttaa ihmisen asenteita hyvinkin nopeasti, on haastattelujen yhteydessä pidetty huoli, ettei vastaajan vastauksiin vaikuteta. Mikäli haastateltavalla on ollut tarkentavia kysymyksiä lomakkeesta, on vastaamiseen tarvittava tieto luonnollisesti tarjottu. Lomakkeen herättämät syvällisemmät keskustelut suoritettiin palautuksen jälkeen. Lomakkeen toimivuus varmistettiin esittelemällä se suunnitelmaseminaarissa yleisölle ja opponenteille sekä huomioimalla saatu palaute.

Kolilta ja Ounasvaaralta jäänyt vajee haettujen vastausten määrään pyrittiin suunnitelman mukaisesti kompensoimaan toisessa keskuksessa, eli tässä tapauksessa Pyhällä. Keskusten väliset vastausmäärien erot on huomioitu tulosten analysoinnissa. Vaikka vastausten kokonaismäärä jäi alle haetun 200:n, voidaan saavutettuun 194:n vastauksen näytteeseen olla suhteellisen tyytyväisiä. Tuloksia on analysoitu toteutuneen vastausmäärän perusteella. Myös luotuun kyselylomakkeeseen voidaan olla suhteellisen tyytyväisiä, sillä se mittasi sitä mitä oli tarkoituskin – suomalaisten laskettelijoiden suhtautumista hiihtokeskusten ympäristöasioihin eri taustamuuttujien valossa – ja loi kuvaavan peruskatsauksen nykytilanteeseen. Saadut vastaukset olivat loogisia eikä ristiintaulukointia suoritettaessa kohdattu ongelmia. Mikäli tulevaisuudessa on tarvetta kyselylomakkeen hyödyntämiselle, voi sitä muuttaa suhteellisen pienellä vaivalla muuttaa mittaamaan esimerkiksi laskettelijoiden valmiutta muuttaa kuluttajakäyttäytymistään ympäristöystävällisemmän laskettelumatkan vuoksi.

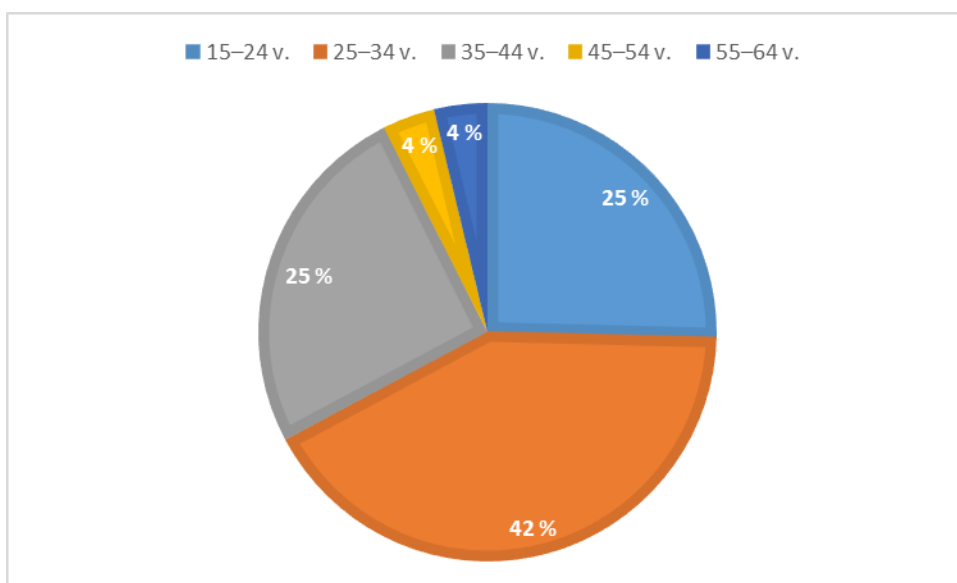
8 Tulokset

8.1 Vastaajien taustatiedot

Tutustuaksemme kyselyn täyttäneiden ihmisten taustoihin paremmin käydään aluksi läpi kyselylomakkeen taustatiedot-osion tulokset. Taustatietoja selvittävät kohdat vastausvaihtoehtoineen ovat tarkasteltavissa kyselylomakkeessa (liite 1), mutta aiheet esitellään samassa järjestyksessä myös tässä:

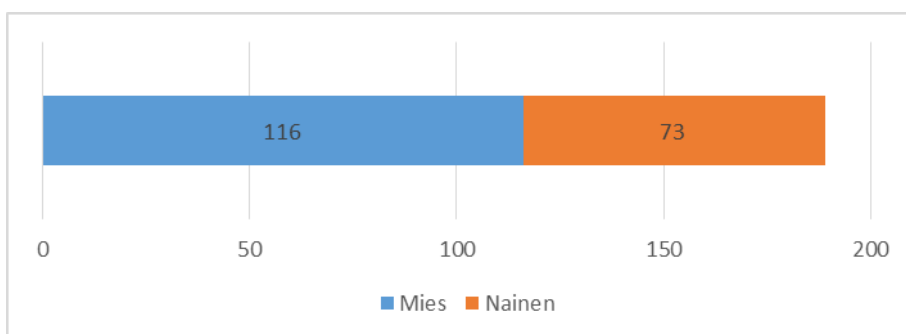
1. ikä
2. sukupuoli
3. kotipaikkakunta
4. koulutus
5. keskus jossa vastaan kyselyyn
6. rinnepäiviä kaudella 2014–2015
7. laskettelu harrastusvuosien määrä
8. lasketteluvarustehankinnat vuodessa

Vastauksia ensimmäiseen, ikää selvittävään kohtaan saatiin 189 kappaletta. Tulosten tarkastelun selkeyttämiseksi vastaajat on jaettu viiteen eri ikäluokkaan. Vastaajista 15–24-vuotiaita oli 25 %, 25–34-vuotiaita 42 % ja 25 % 35–44-vuotiaita. Selkeä valtaosa vastaajista oli kohtuullisen nuoria laskettelijoita. 45–54-vuotiaita oli vastaajista vain 4 % ja 55–64-vuotiaita saman verran. Kuviota 1 tarkasteltaessa on hyvä muistaa, ettei alle 15-vuotiaiden ollut mahdollista osallistua kyselyyn. Kyselyyn ei myöskään osallistunut ainuttakaan yli 64-vuotiaasta.

Kuvio 1. Vastaajien ikä ja vastauksien jakautuminen (n=189).

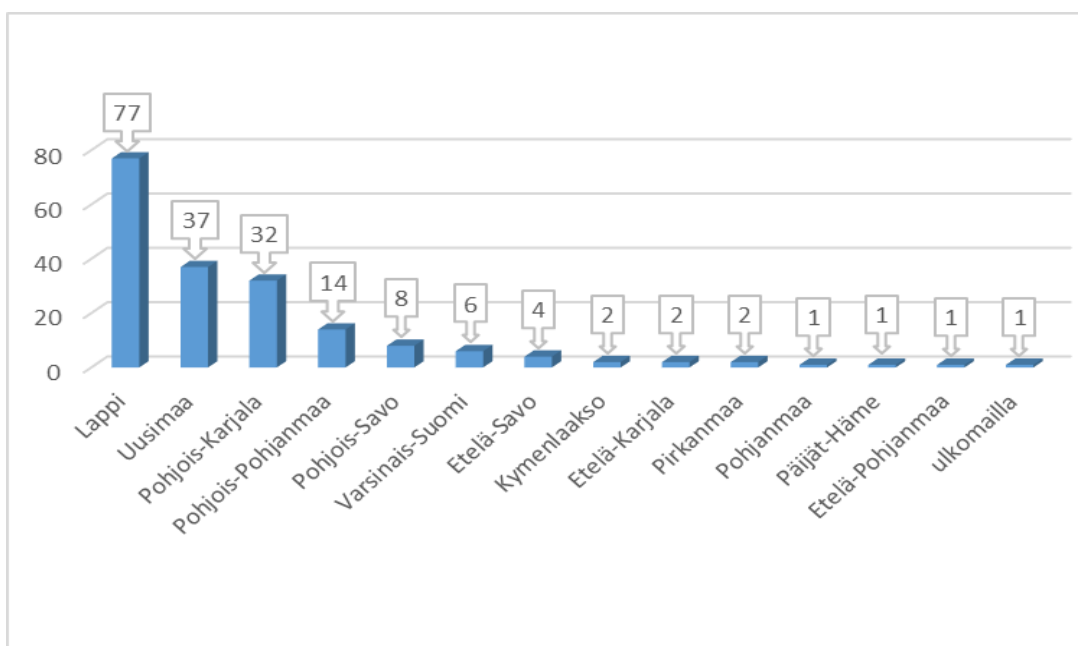
Vastaajan sukupuolen selvittävään kohtaan saatiin vastauksia 189 kappaletta. 116 vastanneista oli miehiä (61 %) ja 73 naisia (39 %). Vastausten jakautuminen esitellään kuviossa 2.

Kuvio 2. Vastaajien sukupuoli ja vastauksien jakautuminen (n=189).

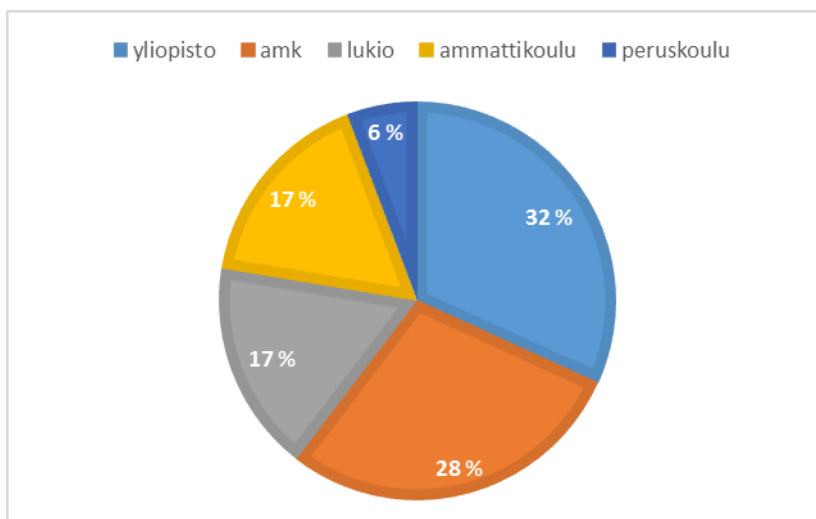
Vastaajien kotipaikkakunta tarkastellaan maakunnittain tulosten selkeyttämiseksi. Vastauksia tähän kohtaan saatiin 193. Kuten huomataan alla olevasta kuviossa 3, tuli vastauksista jopa 70 % Lapissa, Uudellamaalla ja Pohjois-Karjalassa kotoisin olevilta laskettelijoilta. Kuviossa 3 kunkin maakunnan vastausmäärää kuvaavan pylvään yläpuolella on ilmoitettu tarkka maakunnasta saatu vastausmäärä. Kyselyyn saatiin myös yksi vakituisesti ulkomailla asuvan suomalaisen vastaus.

Lappilaisten ja pohjoiskarjalalaisten laskettelijoiden suuri vastausmäärä on selittävissä yksinkertaisesti kyselyssä käytettyjen hiihtokeskusten sijainnilla. Uusimaalaisten merkittävä osallistumismäärä johtuu paitsi Kolilla sekä Pyhällä järjestetyistä tapahtumista myös Uudenmaan verraten suuresta väkiluvusta.

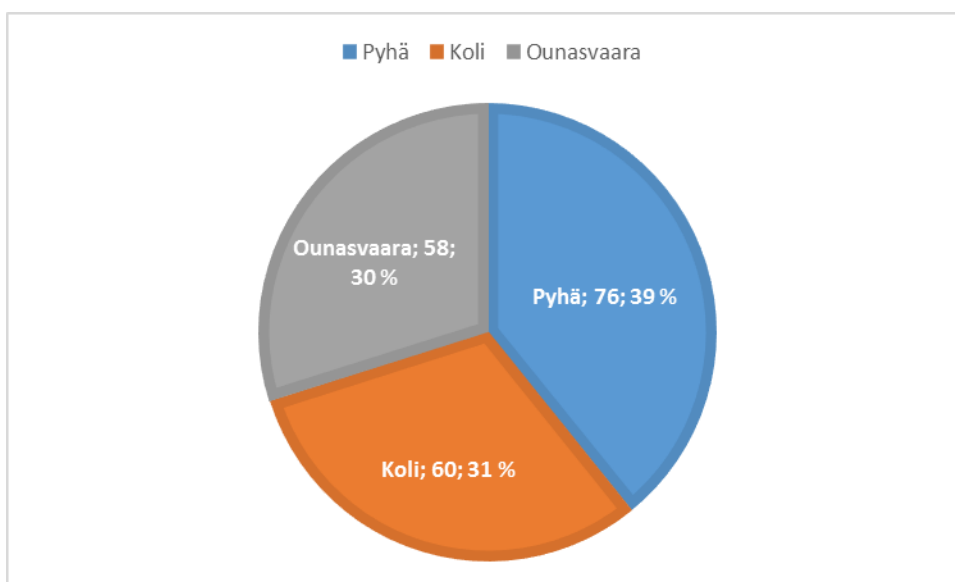
Kuvio 3. Vastaajien kotipaikkakunta ja vastausten jakautuminen maakunnittain (n=193).

Vastaajien koulutustaustaa selvittävään kohtaan vastauksia kohtaan saatiin 192 kappaletta. Vastausten mukaan vastanneista 32 % oli käynyt yliopiston ja 28 % ammattikorkeakoulun, eli yhteensä 60 % vastanneista oli korkeakoulutettuja. Sekä lukio- että ammattikoulutettujen osuus oli 17 %, ja vain peruskoulun käyneitä oli vastanneista 6 %.

Kuvio 4. Vastaajien koulutustausta ja vastausten jakautuminen (n=192).

Viides taustatietojä selvittävä kohdassa tiedusteltiin hiihtokeskusta, jossa kyselyyn vastattiin. Käyttökelpoisia vastauksia kerättiin 194 kappaletta. Pyhältä vastauksia saatiin 76, Kolilta 60 ja Ounasvaaran hiihtokeskuksesta 58 kappaletta. Alla olevassa kuviossa 5 on tarkasteltavissa myös vastausten prosentuaalinen jakautuminen eri keskusten välillä.

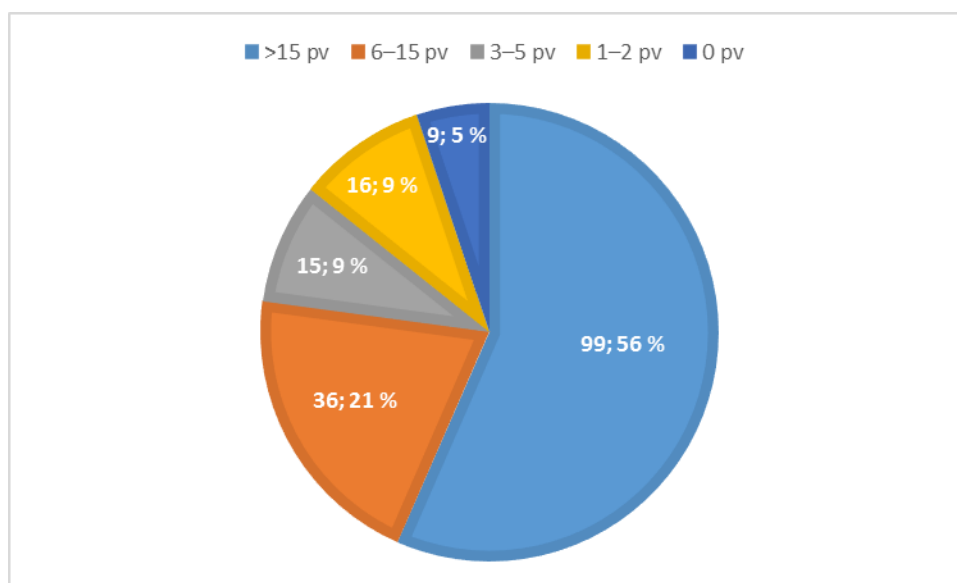
Kuvio 5. Keskus, jossa kyselyyn vastattiin ja vastausten jakautuminen eri keskusten välille (n=194).

Rinnepäivien määrää laskettelukaudella 2014–2015 selvittävällä kohdalla pyrittiin kartoittamaan vastaajien harrastusaktiivisuutta. Kuten kuviosta 6 havaitaan,

hieman yli puolella vastaajista oli kertynyt edeltävän kauden aikana enemmän kuin 15 rinnepäivää. 21 % vastaajista oli kerryttänyt 6–15 rinnepäivää, 9 % 3–5 rinnepäivää ja toiset 9 % 1–2 rinnepäivää. 5 % vastaajista ei ollut lasketellut edeltävän talvikauden aikana kertaakaan.

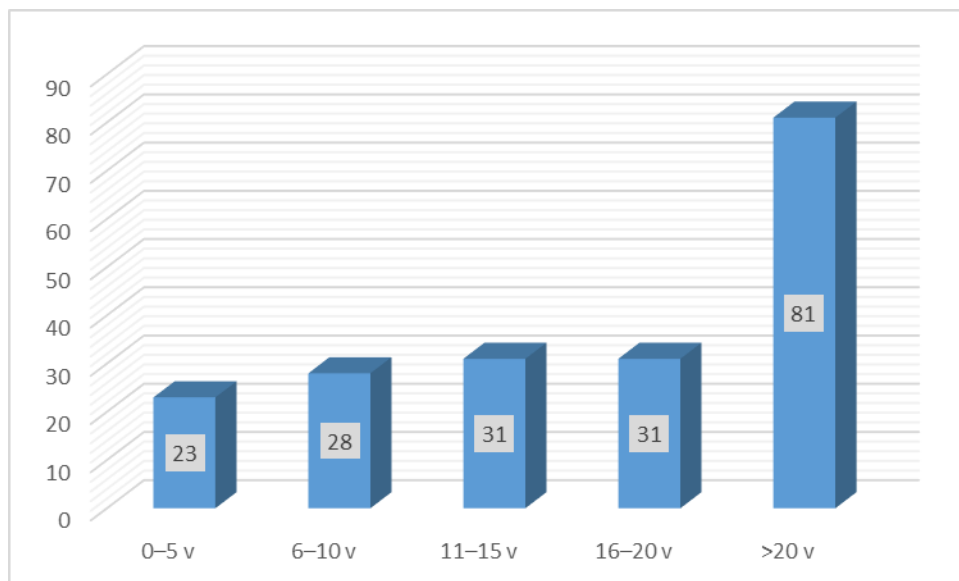
Suomen hiihtokeskusyhdistys ry Hiihto- ja laskettelututkimus 2014:ssä määritellään aktiivilaskettelija harrastajaksi, jolle oli kertynyt vähintään yksi rinnepäivä edeltävälle talvikaudelle (TNS Gallup Oy 2014, 3). Tätä periaatetta soveltaen voidaan todeta, että 95 % kyselyyn vastanneista oli aktiivisia harrastajia. Loput 5 % vastaajista luokiteltiin satunnaisesti harrastaviksi tai lajia kokeileviksi. Näidenkin vastaajien tulokset haluttiin sisällyttää tutkimukseen.

Kyselyssä tiedusteltiin edeltävän talvikauden rinnepäiviä siitä syystä, että kyselyä ei kyetty toteuttamaan jokaisessa keskuksessa yhtä aikaa, ja myöhäisestä toteutusajankohdasta riippumatta vastaajilla oli vielä ollut aikaa kerryttää rinnepäiviä meneillään olevalle kaudelle. Täten meneillään olevan kauden rinnepäivien käyttäminen olisi johtanut vähemmän käyttökelpoiisiin tuloksiin vastaajien harrastusaktiivisuutta mitatessa. Rinnepäiväksi laskettiin myös kokonaan merkattujen rinteiden ulkopuolella vietetty laskettelupäivä.

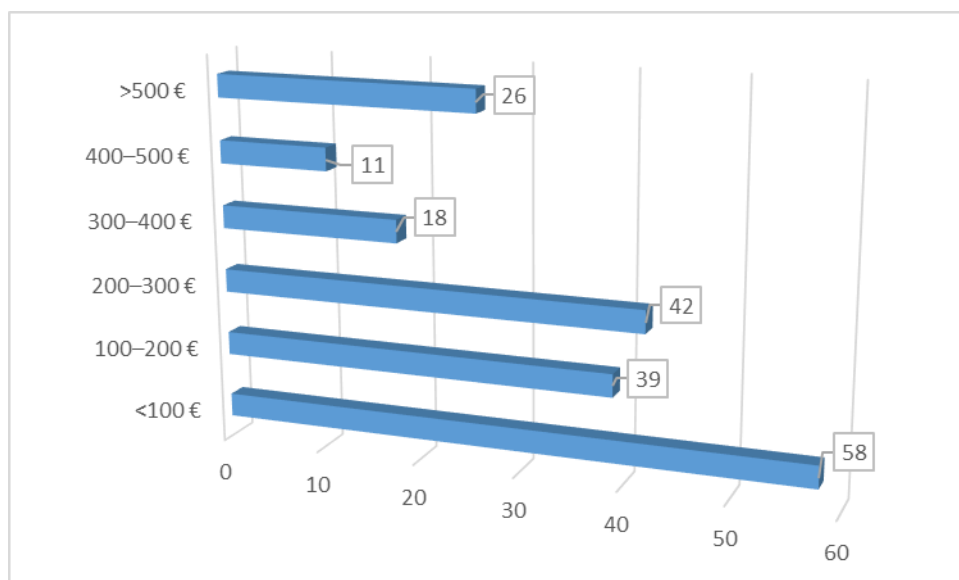

Kuvio 6. Vastaajien rinnepäivien määrä kaudella 2014–2015 ja vastausten jakautuminen (n=194).

Lasketteluvuosien määrää selvittävä kohta paljasti, että 194 kyselyyn osallistuneesta laskettelijasta 81:llä, eli 42 %:lla, oli yli 20 vuoden laskettelutausta. Sekä 16–21 vuotta harrastaneita että 11–15 vuotta harrastaneita oli molempia 31. 6–10 vuotta laskettelua harrastaneita oli 28 ja 0–5 vuotta harrastaneita 23. Kuviossa 7 havainnollistetaan vastausten jakautuminen eri ikäryhmiin pylväsdia-grammin avulla.

Kuvio 7. Vastaajien lasketteluvuosien määrä ja vastausten jakautuminen (n=194).

Kuvio 8. Vastaajien lasketteluvarustehankinnat vuodessa ja vastausten jakautuminen (n=194).

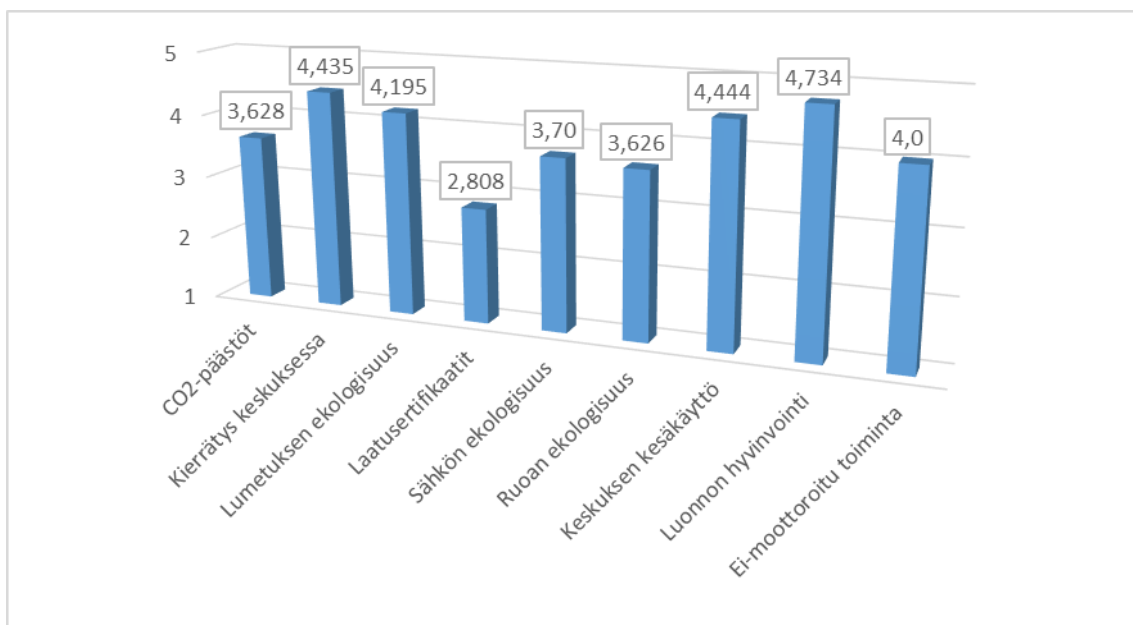
Vuotuisia lasketteluvarustehankintoja mittaavaan kohtaan vastasi jokainen kyselyyn osallistunut (kuvio 8). 194 kyselyyn osallistuneesta 26 ilmoitti käyttävänsä yli 500 euroa vuodessa lasketteluvarustehankintoihinsa. 11 henkilöä vastasi käyttävänsä 400–500 euroa, 18 henkilöä 300–400 euroa, 42 henkilöä 200–300 euroa ja 39 henkilöä 100–200 euroa. 58 henkilöä ilmoitti käyttävänsä alle 100 euroa vuodessa lasketteluvarusteisiin. Tämä tarkoittaa sitä, että 50 % vastaajista on käyttänyt varustehankintoihinsa keskimäärin enintään 200 euroa vuodessa.

8.2 Arvojen ja asenteiden mittaaminen

Kuten on aiemmin jo mainittu, kyselyssä mitataan vastaajan vihreitä arvoja ja asenteita Likertin asteikkoa 1–5 hyödyntäen. Jokaisessa kohdassa on myös vastausvaihtoehto ”0 – en osaa sanoa”, jolloin vastaus on jätetty huomioimatta tuloksia avattaessa. Arvoja ja asenteita mittaavat yhdeksän kohtaa ovat tarkasteltavissa opinnäytetyön lopussa (liite 1), mutta kerrataan myös alla. Opinnäytetyön selkeyttämiseksi näiden kohtien vastaukset ovat tarkasteltavissa kootusti kuviossa 9. Näiden kysymysten vastauksia tarkasteltaessa saaduista Likertin asteikon luvuista käytetään termiä ympäristöarvoluku.

1. Minulle on tärkeää, että keskus tarjoaa mahdollisuuksia matkastani aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen hillitsemiseen ja kompensointiin.
2. Minulle on tärkeää, että voin keskuksessa ollessani lajitella jätteeni, ja että keskus huolehtii kierrätyksestä.
3. Minulle on tärkeää, että lumetukseen käytetyn veden alkuperä on mahdollisimman ekologinen.
4. Keskukselle myönnetyt laatusertifikaatit (esim. ekologisuudesta kertovat ympäristömerkit) vaikuttavat matkustuspäätökseeni.
5. Minulle on tärkeää, että keskuksessa käytetyn sähkön tuottamis- ja käyttötavat ovat ekologisia.
6. Minulle on tärkeää, että keskuksessa on helposti saatavilla kasvis-, luomu- tai lähiruokavaihtoehtoja.
7. Pidän tärkeänä, että keskuksen alue on hyödynnettävissä myös laskettelukauden ulkopuolella.
8. Minulle on tärkeää, että keskus kiinnittää huomiota ympäröivän luonnon hyvinvointiin ja puhtauteen.

9. Minulle on tärkeää, että keskus ja sen yhteydessä toimivat yritykset panostavat rinnetoiminnan ulkopuolella ei-moottoroituihin aktiviteetteihin.

Kuvio 9. Arvoja ja asenteita mittaavien kohtien tulosten ympäristöarvoluvut.

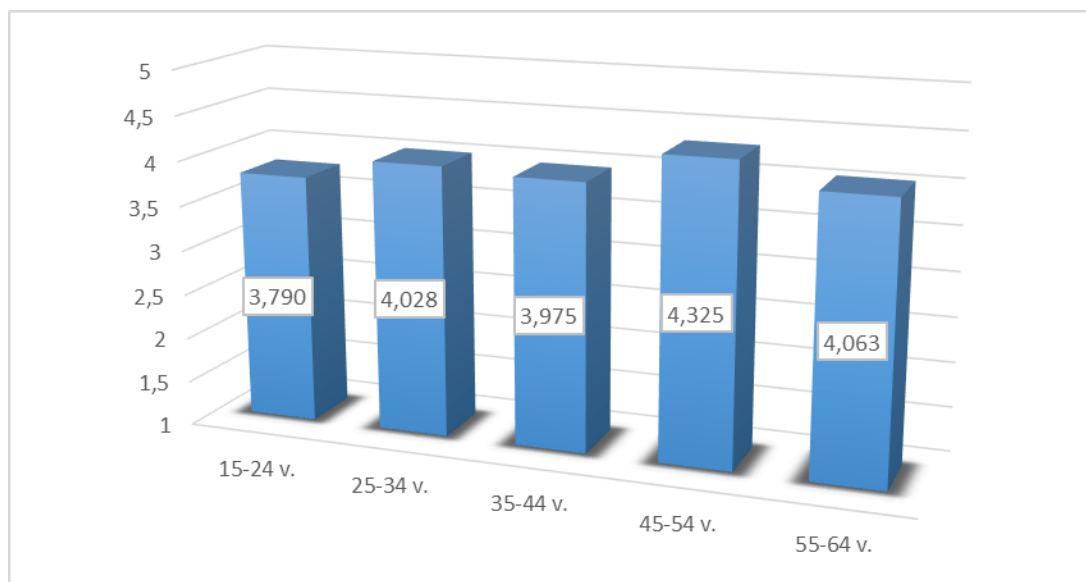
Tärkeimmäksi kyselyssä esitetyksi hiihtokeskuksen ympäristöasiaksi vastaajat kokivat keskusta ympäröivän luonnon hyvinvoinnin ja puhtauden keskiarvoisella tuloksella eli ympäristöarvoluvulla 4,734. Muita erittäin tärkeiksi koettuja kohtia olivat keskuksen käyttö talvikauden ulkopuolella (4,444), kierrätys (4,435), lumetuksessa käytetyn veden ekologisuus (4,195) sekä rinteiden ulkopuolella ei-moottoroituun toimintaan panostamisen (4,0).

Seuraavaksi tärkeimmiksi koettiin sähköntuottamis- ja käytötapojen ekologisuus (3,7), laskettelijan hiilidioksidipäästöjen hillitseminen ja kompensointi (3,628) ja keskuksessa saatavilla olevan ruuan ekologisuus (3,626). Laatusertifikaattien vaikutus matkustuspäätökseen koettiin muita kohtia huomattavasti merkityksettömämpänä ympäristöarvoluvulla 2,808. Kuviossa 9 nämä ympäristöarvoluvut kulkevat vasemmalta oikealle siinä järjestyksessä, jossa ne on esitetty kyselylomakkeessa sekä tässä luvussa.

8.3 Ympäristöarvoluvut taustamuuttujien mukaan

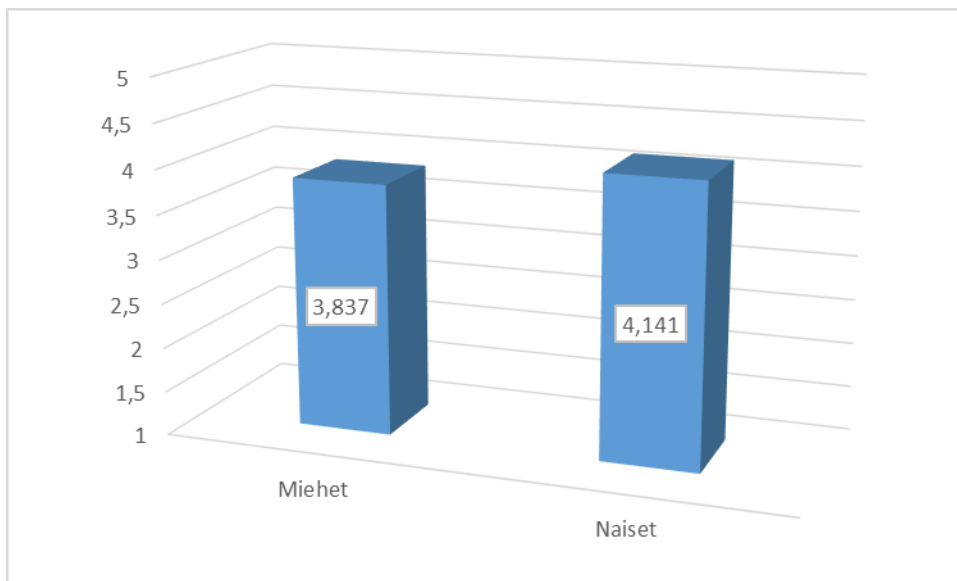
8.3.1 Ympäristöarvoluku ikäluokittain sekä sukupuolen mukaan

Ikäluokittain tuloksia tarkasteltaessa ympäristöarvoluvultaan kyselyn selvästi korkeimpiin tuloksiin ylsivät 45–54-vuotiaat tuloksella 4,325. Muuten ikäryhmien tulokset olivat suhteellisen samanlaisia. 25–34-vuotiaat saivat tuloksekseen 4,028, 55–64-vuotiaat 4,063 ja 35–44-vuotiaat 3,975. 15–24-vuotiaiden ympäristöarvoluku oli kyselyn alhaisin, 3,790. Kuviossa 10 havainnollistetaan eri ikäluokkien tulosten välisiä eroja.

Kuvio 10. Ympäristöarvoluku ikäluokittain.

Sukupuolten välisiä eroja tarkasteltaessa 116 kyselyyn osallistuneen miehen ympäristöarvoluku oli 3,873 ja 73 naisosallistujan 4,141. Naiset olivat täten 0,304 yksikköä enemmän ympäristöasioita arvostavia kuin miehet. Kuviossa 11 havainnollistetaan miesten ja naisten vastausten eroja pylväsdiagrammilla.

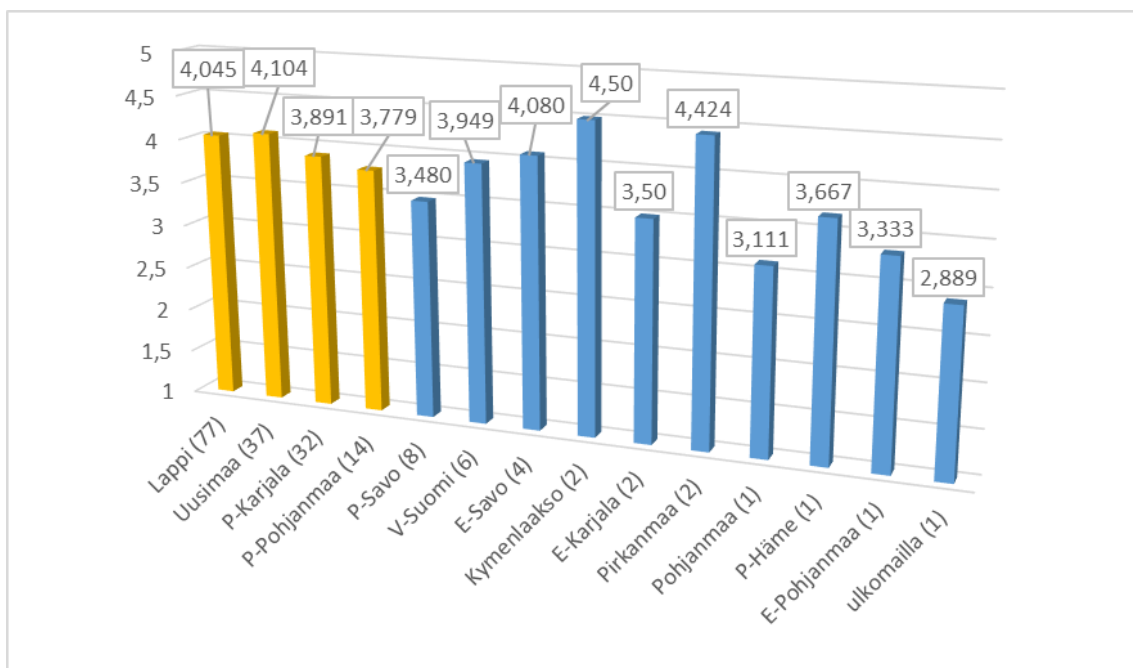

Kuvio 11. Ympäristöarvoluku sukupuolittain

8.3.2 Ympäristöarvoluku maakunnittain sekä koulutustaustoittain

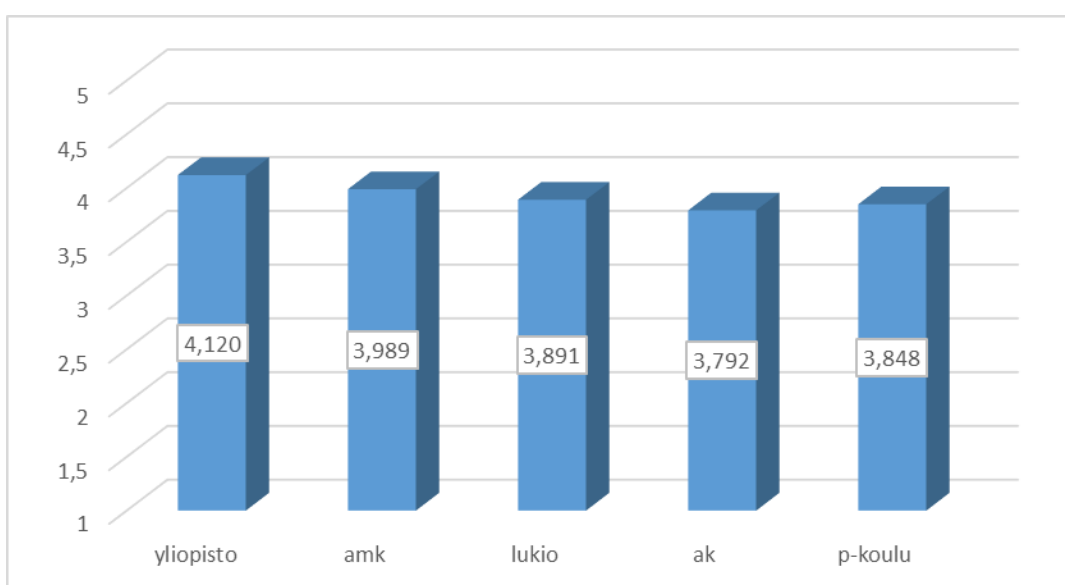
Vain neljästä maakunnasta saatiin yli 10 vastausta, ja kuviossa 12 näitä kuvaavat pylväät on merkitty keltaisella värillä. Loppuihin maakuntien ympäristöarvolukuihin tulee suhtautua varauksella niiden välisiä eroja tarkasteltaessa, sillä pienet vastausmäärät eivät luo luotettavaa tutkimustietoa. Tästä johtuen sekä seuraavassa kappaleessa että johtopäätökset-luvussa keskitytään Lapin, Uudenmaan, Pohjois-Karjalan sekä Pohjois-Pohjanmaan tuloksiin.

Yli kymmenen vastauksen maakuntien ympäristöarvolukua tarkasteltaessa havaitaan, että Uudellamaalla asuvat ylsivät 37 vastauksellaan lukuun 4,104. Lapin maakunta, josta saatiin 77 vastausta, sai tuloksekseen 4,045. 32 vastauksen Pohjois-Karjalaan siirryttäessä ympäristöarvoluku putoaa 3,891:een. Pohjoispohjanmaalaisten laskettelijoiden vastausten ympäristöarvoluku oli vielä matalampi, 3,779. Heitä kyselyyn osallistui 14.

Kuvio 12. Ympäristöarvoluku maakunnittain.

Koulutustaustoittain ympäristöarvolukuja tarkasteltaessa havaitaan, että tulokset kulkevat hyvin pitkälti käsi kädessä koulutustaustan mukaan. Yliopiston käyneet saivat ympäristöarvoluvuksi 4,120, joka on näin tarkasteltuna korkein tulos. Ammattikorkeakoulutaustaiset saivat tulokseksi 3,989 ja lukiotaustaiset 3,891. Pelkän peruskoulun käyneet ylsivät kuitenkin ympäristöarvoluvulla 3,848 ammattikoulutaustaisia korkeampaan tulokseen, joka oli 3,792.

Kuvio 13. Ympäristöarvoluku koulutustaustoittain.

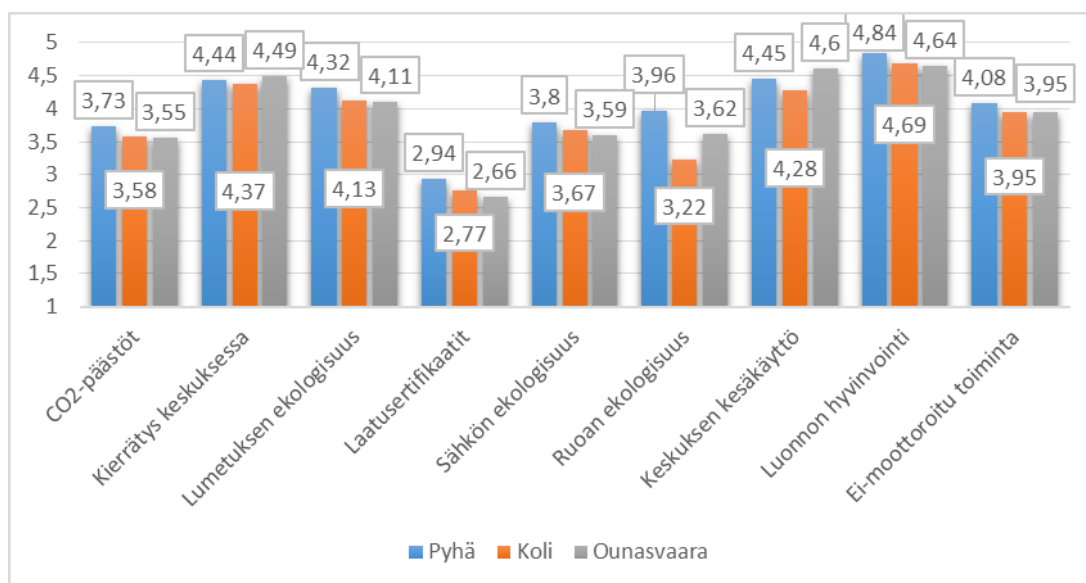
8.3.3 Ympäristöarvoluku hiihtokeskuksien, edeltävän kauden rinnepäivien, lasketteluvuosien sekä varusteinvestointien mukaan

Tässä kappaleessa keskitytään tarkastelemaan Pyhältä, Kolilta ja Ounasvaaralta kerättyjen vastausten välisiä eroja ympäristöarvolukujen osalta. Lähdemme tarkastelemaan kysymysten tuloksia samassa järjestyksessä kuin ne on kyselylomakkeessa esitetty. Tulokset ovat tarkasteltavissa pylväsdiagrammin muodossa kuviossa 14.

Hiilidioksidipäästöjen hillitsemisen ja kompensoinnin osalta ei keskusten välillä ollut suuria eroja. Pyhällä kohdan ympäristöarvoluvuksi tuli 3,73, Kolilla 3,58 ja Ounasvaaralla 3,55. Samaten kierrätys koettiin yhtä lailla tärkeäksi seuraavilla tuloksilla: Ounasvaara 4,49, Pyhä 4,44 ja Koli 4,37. Lumetuksen ekologisuuden merkitys sai ympäristöarvoluvuksi Pyhällä 4,32, Kolilla 3,14 ja Ounasvaaralla 4,11.

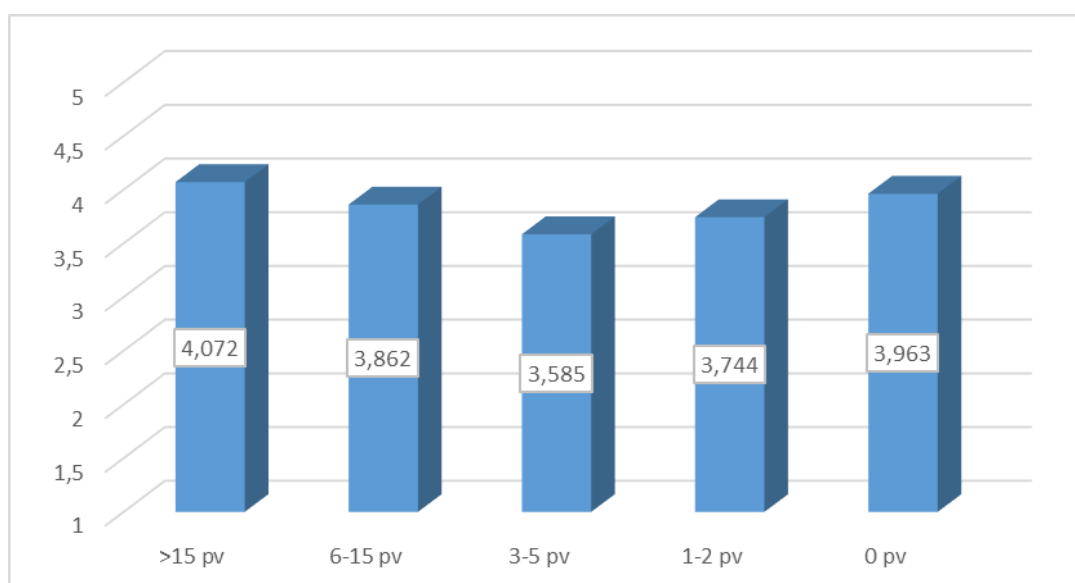
Laatusertifikaattien merkitys matkustuspäätökseen koettiin jokaisessa keskuksessa alhaiseksi. Pyhällä kohdan tulos oli 2,94, Kolilla 2,77 ja Ounasvaaralla 2,66. Keskuksessa käytetyn sähkön alkuperän ja käyttötapojen ekologisuus sai Pyhällä ympäristöarvoluvuksi 3,8, Kolilla 3,67 ja Ounasvaaralla 3,59. Ruuan ekologisuuden merkitystä tarkasteltaessa huomataan suurempia eroja. Jälleen kerran Pyhällä kyselyyn vastanneet ylsivät korkeaan ympäristöarvolukuun (3,96). Ounasvaaralla tulos oli 3,62, mutta Kolilla huomattavasti sitäkin alhaisempi, 3,22.

Keskuksen kesäkäyttö koettiin tärkeäksi kaikkialla, ja ympärivuotisuuden merkitystä mittaavassa kohdassa kesäisinkin aktiivinen Ounasvaara sai korkeimman ympäristöarvoluvun: 4,6. Pyhällä tulokseksi tuli 4,45 ja Kolilla 4,28. Yleisesti tärkeänä pidetty luonnon hyvinvointi sai kaikissa keskuksissa korkean ympäristöarvoluvun: Pyhällä 4,84, Kolilla 4,69 ja Ounasvaaralla 4,64. Ei-moottoroituun toimintaan keskittymistä pidettiin keskusten välillä suunnilleen yhtä tärkeänä. Pyhä sai kohdan ympäristöarvoluvuksi 4,08 ja muut keskuksat 3,95.

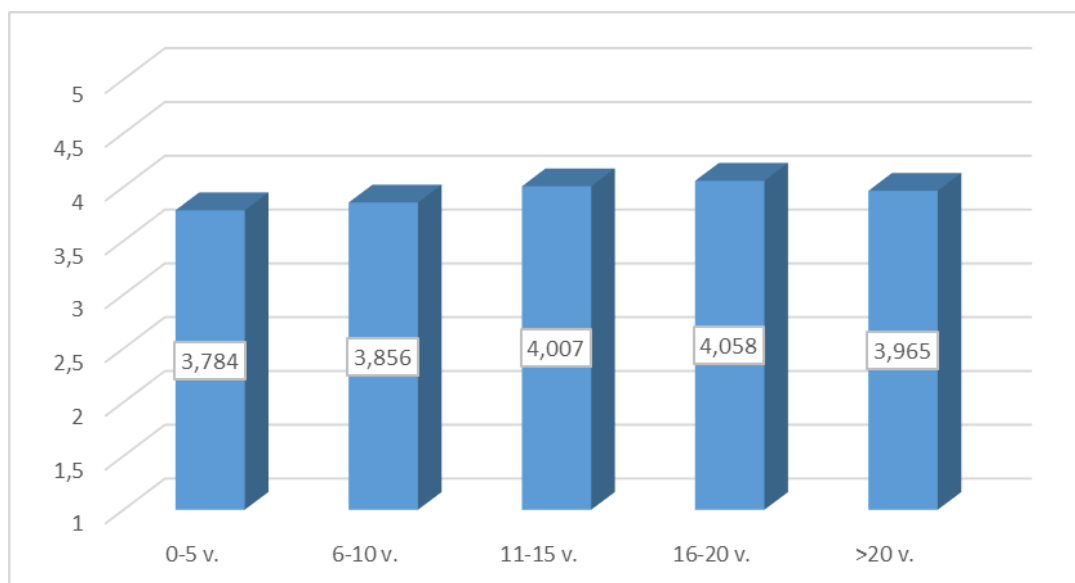
Kuvio 14. Ympäristöarvoluvut hiihtokeskuksittain.

Edeltävällä kaudella 2014–2015 kertyneiden rinnepäivien määrän vaikutusta vastauksiin havainnollistetaan kuviossa 15. Yli 15 rinnepäivää viettäneiden laskettelijoiden vastaukset olivat ympäristöarvoluvultaan korkeimmat. He saivat tuloksekseen 4,072. Seuravaksi korkeimman ympäristöarvoluvun (3,963) saivat yhdeksän henkilöä, jotka eivät olleet viettäneet edeltävän kauden aikana rinteessä päivääkään. 6–15 päivää lasketelleet saivat tuloksekseen 3,862 ja 1–2 päivää lasketelleet 3,744. Alhaisimman ympäristöarvoluvun (3,585) saivat edeltävän kauden aikana rinteillä 3–5 päivää viettäneet laskettelijat.

Kuvio 15. Ympäristöarvoluku kauden 2014–2015 rinnepäivien mukaan.

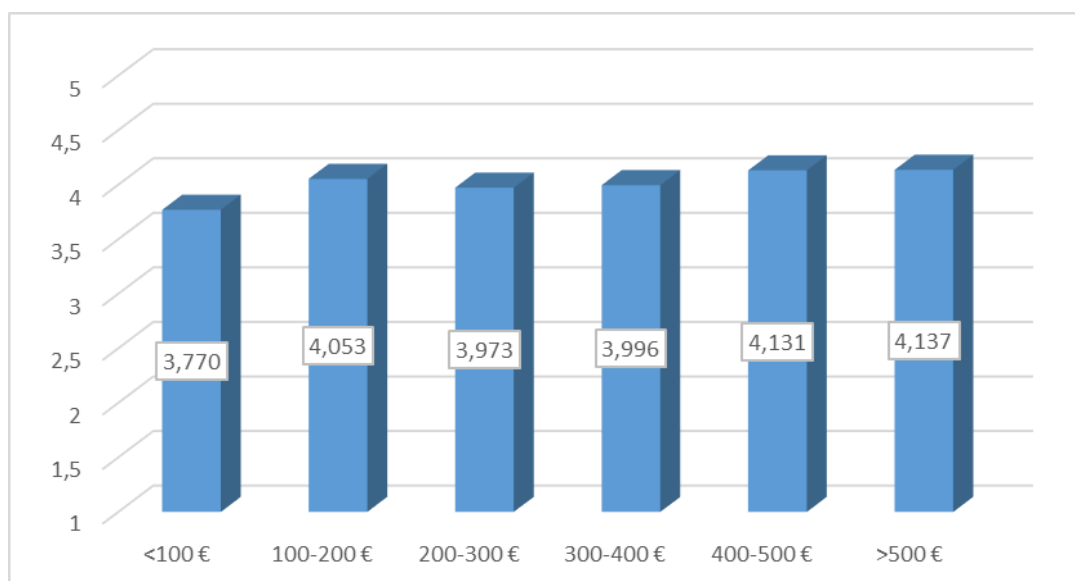
Kuvio 16 havainnollistaa vihreitä arvoja ja asenteita mittaavien kysymyksen vastausten ympäristöarvolukua vastaajille kertyneiden lasketteluvuosien mukaan. Ryhmien väliset erot olivat suhteellisen pieniä. Korkeimpaan lukuun, 4,058, ylsivät laskettelu 16–20 vuotta harrastaneet. 11–15 vuotta harrastaneet saivat ympäristöarvoluvukseen 4,007 ja yli 20 vuotta harrastaneet 3,965. 6–10 vuotta harrastaneiden ympäristöarvoluvuksi tuli 3,865. Alhaisimman tuloksen saivat rinnelajeja 0–5 vuotta harrastaneet.

Kuvio 16. Ympäristöarvoluku lasketteluvuosien mukaan.

Kuten luvussa 8.1.2 todetaan, 50 % vastaajista käytti vuotuisiin varustehankintoihinsa enintään 200 euroa vuodessa. Korkeimman tuloksen saivat yli 500 euroa vuodessa käyttäneet laskettelijat tuloksella 4,137. 400–500 euroa käyttäneiden ympäristöarvoluku oli vain hieman matalampi, 4,131. Seuraavaksi korkeimman ympäristöarvoluvun, 4,053, saivat 100–200 euroa käyttäneet vastaajat. 200–300 euroa sekä 300–400 euroa käyttäneiden tulokset olivat lähellä toisiaan, 3,973 ja 3,996. Matalimman ympäristöarvoluvun saivat alle 100 euroa vuodessa käyttäneet laskettelijat, joiden tulos oli vain 3,770.

Kuviossa 17 käydään läpi ympäristöarvolukuja lasketteluvarusteinvestointien mukaan pylväsdiagrammien muodossa. Pylväistä on selvästi havaittavissa yli 100 euroa käyttävien laskettelijoiden ympäristöarvolukujen pienet erot.

Kuvio 17. Ympäristöarvoluku lasketteluvarusteinvestointien mukaan.

9 Johtopäätökset

Ympäristöarvolukuja tarkasteltaessa ilman taustamuuttujia esiin nousivat erityisesti keskusta ympäröivän luonnon hyvinvointi, keskuksen ympärivuotisuus sekä kierrätyksestä huolehtiminen. Kuten aiemmin on todettu, on luonnon hyvinvointi suomalaisille arvona tärkeä, ja he ovat tottuneita kierrätykseen. Ympärivuotisuuden arvostamiselle ei välttämättä löydy suoraan taustoja suomalaisiin iskostuneista ympäristöarvoista, mutta tutkimuksen osoittama laskettelijoiden asennoituminen on erittäin positiivinen. Ympärivuotisuutta arvostettiin eniten Ounasvaaralla, jonka alue onkin aktiivisessa käytössä suurimman osan vuodesta. Alhaisin tulos ympärivuotisuuden merkitystä saatiin Kolilta, jonka rinteet eivät ole tarjonneet kesäaikaan merkittäviä aktiviteettimahdollisuuksia.

Lumetuksessa käytetyn veden alkuperä ja ei-moottoroituun toimintaan keskittyminen osoittautuivat myös merkittäviksi asioiksi. Vaikkei moni ihminen ollutkaan pohtinut käytettävän veden alkuperää, on asia monelle yksiselitteisesti tärkeä. Ei-moottoroitu toiminta jakoi enemmän mielipiteitä ympäristöarvoluvullaan 4,0. Vastaajien joukossa oli heidän kertomansa mukaan useita moottori-

kelkkailun ystäviä, ja matkailijoiden puolesta vilkkaammissa keskuksissa kohdan tulos olisi epäilemättä ollut alhaisempi. Pyhän, Kolin tai Ounasvaaran välittömässä läheisyydessä ei sijaitse erityisen suuria asiakasmäärille moottorikelkasafareita tarjoavia ohjelmapalveluyrityksiä.

Hiilidioksidipäästöjen hillitseminen tai kompensointi, keskuksessa saatavilla olevan ruoan ekologisuus sekä keskuksen toiminnoissa käytetyn sähkön alkuperä ja käyttötavat saivat kaikki ympäristöarvoluvuksi 3,626–3,7. Oli sitten kyse kasvis-, luomu- tai lähiruoasta, kasvaa ekologisen ruuan trendi kovaa vauhtia. Hiihtokeskusten rinneravintoloiden ruokatarjonta ei perinteisesti ole vihreimmästä päästä. Vaikka trendin suunta onkin selkeä, eivät rinneravintoloissa vierailevat laskettelijat ole välttämättä vielä tottuneet vaatimaan ekologisia ruokavaihtoehtoja. Kuten luvussa 3.1 todettiin, vaikuttavat ympäristö ja seura merkittävästi ihmisen arvoihin ja niiden mukaiseen toimintaan. Hiilidioksidipäästöjen merkitystä mittaavan kohdan verraten alhaista tulosta selittää ihmisten tietämättömyys siihen liittyvistä asioista. Sähkön merkityksen kohdalla tilanne lienee täysin sama: ihmisten tietämättömyys sähkön tuottamiseen liittyvistä päästöistä jää monien ympäristöön liittyvissä ajatuksissa taka-alalle. Veden käyttötapojen merkitys sai huomattavasti enemmän huomiota kuin sähkön alkuperä ja käyttö, vaikka ympäristöystävällisten energiantuottamistapojen kehittäminen ja valitseminen ovat oleellisessa osassa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

Laatusertifikaattien merkitys matkustuspäätökseen erottui kyselyssä selvästi vähiten merkityksellisenä seikkana ympäristöarvoluvulla 2,808. Vaikka niiden merkityksen odotetaankin kasvavan myös suomalaisten valinnoissa (Visit Finland 2016a), seurasivat tulokset suurissa määrin tutkimusten mukaista linjaa niiden jäämisestä usein sivuun muiden matkustuspäätökseen vaikuttavien tekijöiden rinnalla.

Kuten luvussa 5.3 todettiin, ovat naiset, iäkkäät ja korkeasti koulutetut ympäristöystävällisimpiä ryhmiä (Puohiniemi 2011, 41; 46). Kyselyn tulokset seuraavat näitä tuloksia hyvin selkeästi. Naisten ympäristöarvoluku 4,141 oli miesten lukua 3,837 huomattavasti korkeampi. On mielenkiintoista huomata, että merkittävästä nuorten erittäin aktiivisten laskettelijoiden osallistumismäärästä huoli-

matta 45–54-vuotiaiden vastaajien ryhmä sai korkeimman ympäristöarvoluvun, 4,325. Korkeakoulussa opiskelleiden vastaukset olivat muita koulutustaustoja korkeammat. Ero oli merkittävin yliopiston käyneiden ja ammattikoulupohjaisten vastaajien välillä tuloksilla 4,120 ja 3,792. Maakunnista vihreimmiksi osoittautuivat Uusimaa ja Lappi, ja niiden erot muihin vähintään 10 vastausta tarjonneisiin maakuntiin, Pohjois-Karjalaan ja Pohjois-Pohjanmaahan olivat huomattavat.

Ympäristöystävällisenä hiihtokeskuksena pidetty Pyhä erottui myös kyselyn tuloksissa laskettelijakunnaltaan vihreimpänä keskuksena. Tulokseen eittämättä vaikutti AnttisWorld Cup 2016 -tapahtuman paikalle tuoma erittäin aktiivisten ja POW-tietoisten laskettelijoiden määrä, mutta myös Pyhän vahva profiloituminen ympäristöystävällisenä hiihtokeskuksena vaikutti varmasti tulokseen seuraavilla tavoilla: keskus vetää puoleensa ympäristöystävällisiä laskettelijoita, ja keskuksen imago myös saattaa muovata siellä aikaa viettävien laskettelijoiden arvoa maailmaa.

Edeltävän talvikauden aikana yli 15 päivää viettäneet saivat ympäristöarvoluvultaan korkeimmat vastaukset rinteillä vähemmän aikaa viettäneisiin ryhmiin verrattuna. Kiinnostuksen hiihtokeskuksen ympäristöasioita kohtaan voidaan siis katsoa olevan korkein paljon laskettelevilla. Vähemmän lasketelleiden ryhmien vastaukset eivät kuitenkaan muuttuneet tasaisesti, vaan seuraavaksi korkeimman ympäristöarvoluvun saivat laskettelijat, jotka olivat jääneet edeltävällä kaudella ilman rinnepäiviä. On mahdollista, että osa vähän laskettelevista vastaajista valitsee useammin ympäristöä vähemmän kuormittavan vaihtoehdon laskettelumatkan sijaan.

Vastaajille kertyneillä lasketteluvuosilla ei todettu olevan suurta merkitystä vastausten ympäristöarvolukuun. Yli 11–15 vuotta, 16–20 vuotta ja yli 20 vuotta harrastaneiden tulokset sattuivat välille 3,965 ja 4,058. 0–5 vuotta harrastaneiden muita matalampi luku 3,784 on mitä luultavimmin selitettävissä alhaisemalla tietoudella hiihtokeskusten toiminnasta. Tärkein huomio on, että muita ryhmiä suurempi lasketteluvuosien määrä ei taannut yli 20 vuotta harrastaneille ympäristöystävällisimpiä vastauksia, vaikka suurempi harrastusvuosien määrä nostikin ympäristöarvolukua lievästi.

Vaikka vuotuisten lasketteluvarusteinvestointien määrä ei nostanutkaan vastausten ympäristöarvolukua tasaisesti, ovat enemmän investoivien harrastajien vastaukset keskimäärin korkeampia. Jälleen voidaan todeta, että lasketteluun enemmän panostavien vastaukset osoittavat enemmän mielenkiintoa hiihtokeskusten ympäristöasioita kohtaan. Vaikka korkean kulutuksen voidaan katsoa olevan ristiriidassa kestävän kehityksen kanssa, ovat aktiivisten harrastajien tarpeiden mukaiset kalliimmat varusteet myös muita kestävämpiä. Harrastusaktiivisuuden myötä varusteiden tarpeellinen lukumäärä kasvaa myös. Tuloksissa ei ole huomioitu käytettyjen varusteiden myymistä eteenpäin, mitä monet laskettelijat harrastavat aktiivisesti.

Tulosten tiivistämiseksi on kyselyn vastausten perusteella mahdollista luoda kuva suomalaisesta laskettelijasta, joka muita todennäköisemmin on kiinnostunut hiihtokeskusten ympäristöasioista. Hän on 45–54 vuotias nainen ja kotoisin Uudeltamaalta tai Lapista. Hänellä on yliopistokoulutus. Tutkimuksessa käytetyistä hiihtokeskuksista hän valitsee matkakohteekseen todennäköisimmin Pyhän. Keskukseen saapuessaan kiinnittää hän ympäristöasioista eniten huomiota ympäröivän luonnon hyvinvointiin ja jätteiden kierrättämisen mahdollisuuksiin sekä on kiinnostunut keskuksen ympärivuotisuudesta. Hän laskettelee yli 15 päivää talvikauden aikana, ja lasketteluvuosia hänelle on kertynyt vähintään 16. Aktiivinen harrastaminen vaatii hyvät varusteet, ja hän käyttää erinäisiin hankintoihin keskimäärin yli 500 euroa vuodessa.

10 Pohdinta

Opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena oli kerätä POW Finlandille yleiskatsaus suomalaisten laskettelijoiden vihreyteen. Tässä tavoitteessa voidaan katsoa onnistutun. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli tyytyväinen organisaation vuosikouksessa esittelemiini tuloksiin. Vaikka aktiivisten ja vähemmän aktiivisten laskettelijoiden tulosten välisten erojen tarkastelu on mahdollista, olisi kyselyn suorittaminen sesonkiviikkojen aikana ollut tarkoituksenmukaisempaa. Tällöin

oltaisiin saatu suurempi määrä keskivertoharrastajien vastauksia, jotka ovat POW Finlandille kaikkein hyödyllisimpiä toiminnan kehittämisen suhteen.

Vaikka kyselylomakkeen suunnittelussa selkeäksi onnistuttiinkin, olisi sen rakentaminen voitu tehdä huolellisemmin. Merkittävimpana huolimattomuusvirheenä nousee esiin lasketteluvarustehankintojen euromäärien raja-arvojen puuttuminen. Voidaan kuitenkin todeta, ettei tämä vaikuttanut kyselyn tuloksiin. Myös laskettelijoiden valmiutta maksaa enemmän vihreämmästä laskettelumatkasta olisi voitu mitata – tämä olisi kuvannut hyvin konkreettisesti ihmisten kiinnostusta keskusten ekologisuuteen liittyen.

Eräs opinnäytetyön antoisimmista puolista olivat kyselylomakkeen herättämät keskustelut vastaajien kanssa. Monet vastaajat myönsivät, etteivät koskaan aiemmin olleet ajatelleet laskettelukeskusten ekologisuutta tai jotain sen osaluetta. Suurin osa vastaajista suhtautui kyselyyn erittäin positiivisesti ja hämmästeli sitä, ettei ollut koskaan aiemmin tullut ajatelleeksi laskettelukeskusten ympäristövaikutuksia tai sellaisen mahdollista vihreyttä. Myös opinnäytetyön toimeksiantajan kehittyvästä toiminnasta oltiin kiinnostuneita.

Opiskelijan ja hiihdonopettajan rooli auttoivat kyselyn toteuttamisessa. Ihmisiä oli helppo lähestyä, ja sekä opinnäytetyön että POW Finlandin toiminnan esittely oli mielekästä. Toisaalta haluttiin pitää hyvä huoli siitä, ettei kyselyyn vastaaminen häirinnyt vastaajien laskettelupäivää. Ihmisiin kontaktin ottamisen tuli olla luonnollista ja molemmille osapuolille vaivatonta.

Äärimmäisen mielekkäästä aiheesta huolimatta itse opinnäytetyöprosessi tuntui paikoitellen suhteellisen raskaalta. Alkuperäiset aikataulutavoitteet jäivät unhoon talven aikana usealle yritykselle samanaikaisesti työskennellessäni. Kesällä eri työkiireet tulivat tilalle, useammassa työpaikassa tälläkin kertaa. Välillä työskentelyä vaikeutti päämäärätietoisuuden puuttuminen ja teholtaan vajaa yhteydenpito opiskelijan ja opinnäytetyön ohjaajan välillä. Vasta syksyllä 2016 pääsin varta vasten järjestämäni loman yhteydessä jälleen sinuiksi tekstini kanssa, ja työn loppuun työstäminen pääsi vauhtiin. Totesin työskentelyn jatku-

vuoden olevan yksi merkittävimmistä opinnäytetyön etenemistä helpottavista tekijöistä

Hiihtokeskus- ja ilmastonmuutosaiheisen opinnäytetyön tekeminen mielenkiintoiselle toimeksiantajalle oli haasteista huolimatta antoisaa. Kyselylomakkeen luominen osoittautui mielenkiintoiseksi kokemukseksi, vaikka siihen liittyikin suuri määrä ennestään tuntemattomia asioita. Ilmastonmuutokseen ja kestävään kehitykseen liittyvät perusteet olivat minulle ennestään suhteellisen tuttuja asioita, mutta niiden tuominen osaksi suurempaa tutkimusta lisäsi tarvetta ymmärtää niiden yhteyksiä hiihtokeskusten toimintaan. Myös kerätyn tutkimusaineiston purkaminen tuloksiksi tuntui ensiksi haasteelta – vähäinen kokemus suuren numeroiden muodossa olevan aineiston käsittelystä sai asian tuntuun todellisuutta paljon vaikeammalta.

Kuten myös Järvi-Laiturin opinnäytetyö todentaa, suhtautuvat ihmiset pääosin myönteisesti hiihtokeskusten ympäristöystävällisyyden kehitykseen (Järvi-Laituri 2015, 30–31). Monelle tavalliselle laskettelijalle erot keskusten ympäristöystävällisyydessä eivät kuitenkaan paina vaakakupissa vielä merkittävästi, ja myönteisistä asenteista huolimatta etusijalle menevät totuttujen tapojen mukaiset vaatimukset vapaa-ajanvietosta.

Toista näkökulmaa hiihtokeskusten ekologisuutta ja sen avulla markkinoimista kohtaan voidaankin hakea esimerkiksi laivayhtiöiden toiminnasta. Puohiniemi kirjoittaa, että Viking Linen laajassa ympäristöohjelmassa keskitytään pitämään erinomainen huoli kaikista oleellisista asioista uusien tekniikoin ja tehokkaiden toimintamallien avulla. Tämän toiminnan perimmäisenä ajatuksena ei kuitenkaan ole tarjota ja markkinoida asiakkaille ympäristöystävällisiä risteilyjä, vaan avainasemassa on resurssien ja kustannusten säästäminen, minkä ohella Itämerikin voi paremmin. Mikäli risteilyjä alettaisiin markkinoimaan ympäristöystävällisinä tekoina, uskottaisiin asiakkaiden määrän hupenevan nopeasti. Ihmiset tulevat risteilyille pitämään hauskaa ja rentoutumaan, eivät ajattelemaan Itämeren tilaa. (Puohiniemi 2011, 39–40.) Se, että merkittävä osa vastaajista kertoi olleensa ajattelematta laskettelumatkansa ekologisuutta koskaan ennen, tukee tätä näkökulmaa ja markkinointityyliä.

Siitä, että onko hiilineutraalius trendikästä, voidaan olla monta mieltä. Suomalainen yhteiskunta perustuu vielä suurilta osin kaupallisuuden ja kuluttamisen kulttuuriin, ja taloudelle haetaan jatkuvasti uusia keinoja kasvuun (Berninger 2012, 28; 147). Vaikka ilmastonmuutoksesta puhutaan paljon, ei ihmisillä välttämättä ole vielä tarvittavaa tietoutta hiilidioksidipäästöistä, niiden vaikutuksista sekä niihin vaikuttamisesta. Merkittävä tekijä tässä on esimerkkinä toimivien ihmisten, organisaatioiden ja yhteiskuntien toistaiseksi vähäinen määrä. Asiaan liittyy myös paljon vääriä luuloja ja epäilyksiä, ja monelle vihreämmän vaihtoehdon valitsemisen ehtoja ovat helppous ja tavallisesta poikkeamaton hinta. Tietoisuus ilmastonmuutoksesta kuitenkin kasvaa koko ajan, ja Protect Our Winters Finlandin kaltaisten toimijoiden vuoksi yhä useampi asiasta piittaamaton henkilö osaa ”kääntää suksensa oikealle ladulle”.

Lähteet

- Haaga-Perho. 2014. Green Start -yritykset. Haaga-Perho.
<http://www.laatuonni.fi/node/201> 2.10.2016.
- Hakkarainen, M. & Ruuska, O. 2015. Suomalaisten vapaa-ajan matkustajien suhtautuminen hiilidioksidipäästöjen vapaaehtoiseen kompensointiin. Teoksessa Suomen matkailututkimuksen seura (toim.) Matkailututkimus 11: 2. Suomen matkailututkimuksen seura, 61–76.
- Hasu, E. & Tyrväinen, L. 2011. Luku II: Kenelle matkailukyliä tehdään? Teoksessa Staffans, A. & Merikoski, T. (toim.) Miten kestävä matkailu-alue tehdään? Helsinki: Aalto-yliopisto, 53–54.
- Ilmastositut. 2016. Kasvihuoneilmiö ja ilmastomuutos. Ilmastositut.
<http://ilmasto.org/2012/node/2> 19.4.2016.
- Inkinen, E. 2016. Kohti kestävämpää matkailua – kyselytutkimus Kolin alueen matkailijoille. Karelia-ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Järvi-Laituri, E. 2015. Ympäristöohjelman vaikutus hiihtokeskusasiakkaiden mielikuviin ja päätöksiin. Hämeen ammattikorkeakoulu. Kestävän kehityksen koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kietäväinen, A., Rovander, S. & Tuulentie, S. 2011 Lapin matkailun sopeutuminen ilmastomuutokseen. Metla.
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp194.pdf> 3.10.2016.
- Kolin Matkailuyhdistys ry. 2016a. Laskettelun tyyli on kotoisin Koliilta – telemarkia jo ennen sotia. Kolin Matkailuyhdistys ry.
<http://www.koli.fi/fi/Rinteet/Historia> 2.10.2016.
- Kolin Matkailuyhdistys ry. 2016b. Koli Master Plan. Kolin Matkailuyhdistys ry.
<http://www.koli.fi/fi/Koli-info/Kehittyva-Koli/Koli-Master-Plan> 2.10.2016.
- Metla. 2011a. Tilasto 15a. Hiihto- ja lasketteluharrastukset. Maastohiihtoon, rinnelajeihin tai muuhun hiihtoon tai lasketteluun osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa. Metla.
http://www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi/tilastot_2010/2010-tilukko-2-15.htm 15.4.2016.
- Metla. 2011b. Ilmastomuutos vauhdittaa Lapin matkailutuotteiden kehittämistä. Metla. <http://www.metla.fi/uutiskirje/hyv/2011-01/uutinen-3.html> 2.10.2016.
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 4. Helsinki: International Methelp Ky.
- Osuuskunta Neljäs Kerros. 2014. Kolin arvoisesti. PIKES Oy.
<http://www.koli.fi/loader.aspx?id=72790ca5-9b03-44b3-92a0-e78a16708384> 2.10.2016
- Oulun yliopisto. 2016. Väitös: Suomi maailman kolmanneksi ympäristötietoisin maa. Oulun yliopisto.
<http://www.oulu.fi/yliopisto/uutiset/2016/02/v%C3%A4it%C3%B6s-suomi-maailman-kolmanneksi-ymp%C3%A4rist%C3%B6tietoisin-maa> 5.3.2016
- Ounasvaaran Hiihtokeskus Oy. Yritysesittely – Ounasvaaran hiihtokeskus. Ounasvaaran Hiihtokeskus Oy. <http://ounasvaara.fi/esittely/> 30.9.2016

- Protect Our Winters Finland Ry. 2016. Protect Our Winter Finland Ry.
<http://protectourwinters.fi/yhteistyossa/> 20.9.2016
- Puohiniemi, M. 2011. Arvot, asenteet ja ympäristönsuojelu. Teoksessa Harju-Autti, P., Neuvonen, A. & Hakkarainen, L (toim.) Ympäristötietoisuus Suomessa – suomalaiset 2010-lukua tekemässä. Helsinki: Rakennustieto Oy, 31-48.
- Pyhätunturi Oy. 2016. Rinteet ja hissit. <https://pyha.fi/hiihtokeskus/rinteet-ja-hissit> 27.9.2016
- Pyhätunturi Oy. 2014. Jusu Toivonen (toim.). Pyhätunturin juhlakirja. Pyhätunturi Oy.
- Ruosteenoja, K. & Ruuhela, R. Matkailua muuttuvassa ilmastossa. Teoksessa Kaksonen, T., Ojuva, J. & Ouallen, P. (toim.) Minne menet matkailu? Näkökulmia matkailun ennakointiin, osa 1. Lapin korkeakoulukonserni.
- Schwartz, S. 2012. An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. Online Readings in Psychology and Culture, 2 (1).
<http://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1116&context=orpc> 7.12.2016
- Staffans, A., Tyrväinen, L. & Paatero, J. 2011 Luku I: Johdanto. Teoksessa Staffans, A. & Merikoski, T. (toim.) Miten kestävä matkailualue tehdään? Helsinki: Aalto-yliopisto, 8-19.
- Suomen hiihtokeskusyhdistys ry. 2015. Suomen hiihtokeskukset – tunnusluvut 2015. Suomen hiihtokeskusyhdistys ry.
http://www.ski.fi/wp-content/uploads/2015/08/SHKY_tunnusluvut-2015_WEB_21082015.pdf 4.3.2016
- Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry. 2016a. Ounasvaaralla pääsee laskemaan kesälläkin. Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry.
<http://www.ski.fi/ounasvaaralla-paasee-laskemaan-kesallakin/> 28.9.2016
- Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry. 2016b. Suomen hiihtokeskukset – tunnusluvut 2016. Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry. http://www.ski.fi/wp-content/uploads/2016/09/SHKY_tunnusluvut-2016_WEB_010916.pdf 30.9.2016
- Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry. 2016c. Off piste -hiihtoa kaupungissa: Ounasvaaralle avataan uusi rinnealue. Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry. <http://www.ski.fi/off-piste-hiihtoa-kaupungissa-ounasvaaralle-avataan-uusi-rinnealue/> 30.9.2016
- Taipale, P. 2012. Pyhästä hiilineutraali hiihtokeskus. Teoksessa Taipale, P (toim.). Kuntatekniikka 1/2012. KL-kustannus Oy / Suomen Kuntaliitto ry, Suomen kuntatekniikan yhdistys ry SKTY, 6–13.
<http://kuntatekniikka.fi/lehtiarkisto/012012/13-5> 5.10.2016
- TNS Gallup Oy. 2014. SHKY Hiihto- ja laskettelututkimus 2014. TNS Gallup Oy.
<http://www.ski.fi/wp-content/uploads/2015/02/Katsaus-Hiihto-ja-laskettelututkimus-2014-tuloksiin-30-10-2014-verkkoversio.pdf> 30.3.2016
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf 14.11.2016
- Uusikivi, J. 2014. Lumen tulevaisuus? Teoksessa Tarkiainen, K. (toim.) Spine Magazine 2. Helsinki: Sould Productions Oy, 73-81.

Visit Finland. 2016a. Kestävä kehitys. Visit Finland.

<http://www.visitfinland.fi/tuoteteemat-ja-tyokalut/kestava-kehitys-matkailuyrityksessa/> 3.10.2016

Visit Finland. 2016b. Suomessa käytössä olevia sertifiointeja. Visit Finland.

<http://www.visitfinland.fi/tuoteteemat-ja-tyokalut/kestava-kehitys-matkailuyrityksessa/sertifiointeja/> 5.10.2016

Visit Finland. 2016c. Matkanjärjestäjien ja muiden matkailutoimijoiden omat kestävän kehityksen ohjelmat. Visit Finland.

<http://www.visitfinland.fi/tuoteteemat-ja-tyokalut/kestava-kehitys-matkailuyrityksessa/matkailutoimijoiden-ohjelmia/> 5.10.2016

Tämän **Karelia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä** toteutettavan kyselyn tavoitteena on kerätä tietoa suomalaisten laskettelijoiden **vihreistä arvoista** ja niiden vaikutuksesta heidän asenteisiinsa laskettelukeskuksia kohtaan. Vastaamalla kyselyyn tuet ilmastonmuutosta vastaan taistelevan **Protect Our Winters Finland Ry:n** toimintaa.

Vastaajan perustiedot

Ikä_____ **Sukupuoli** ☐ Mies ☐ Nainen **Kotipaikkakunta**_____

Koulutus ☐ peruskoulu ☐ ammattikoulu ☐ lukio ☐ ammattikorkeakoulu ☐ yliopisto ☐ muu

Keskus jossa vastaan kyselyyn ☐ Pyhä ☐ Koli ☐ Ounasvaara

Rinnepäiviä kaudella 2014–2015 ☐ 0 ☐ 1–2 ☐ 3–5 ☐ 6–15 ☐ enemmän kuin 15

Laskettelua olen harrastanut ☐ 0–5 vuotta ☐ 6–10 vuotta ☐ 11–15 vuotta ☐ 16–20 vuotta
☐ enemmän kuin 20 vuotta

Lasketteluvarustehankinnat vuodessa ☐ alle 100 € ☐ 100–200 € ☐ 200–300 € ☐ 300–400 €
☐ 400–500 € ☐ yli 500 €

Vastaa alla oleviin kysymyksiin ympyröimällä sinua parhaiten kuvaava vaihtoehto.

(5= täysin samaa mieltä, 4= osittain samaa mieltä, 3= en samaa enkä eri mieltä, 2= osittain eri mieltä, 1= täysin eri mieltä, 0= en osaa sanoa.)

1. Minulle on tärkeää, että keskus tarjoaa mahdollisuuksia matkastani aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen hillitsemiseen tai kompensointiin.

5 4 3 2 1 0

2. Minulle on tärkeää, että voin keskuksessa ollessani lajitella jätteeni ja että keskus huolehtii kierrätyksestä.

5 4 3 2 1 0

3. Minulle on tärkeää, että lumetukseen käytetyn veden alkuperä on mahdollisimman ekologinen.

5 4 3 2 1 0

Käännä →

4. Keskukselle myönnettyt laatusertifikaatit (esim. ekologisuudesta kertovat ympäristömerkit) vaikuttavat matkustuspäätökseeni.

5 4 3 2 1 0

5. Minulle on tärkeää, että keskuksessa käytetyn sähkön tuottamis- ja käyttötavat ovat ekologisia.

5 4 3 2 1 0

6. Minulle on tärkeää, että keskuksessa on helposti saatavilla kasvis-, luomu- tai lähiruokavaihtoehtoja.

5 4 3 2 1 0

7. Pidän tärkeänä, että keskuksen alue on hyödynnettävissä myös laskettelukauden ulkopuolella.

5 4 3 2 1 0

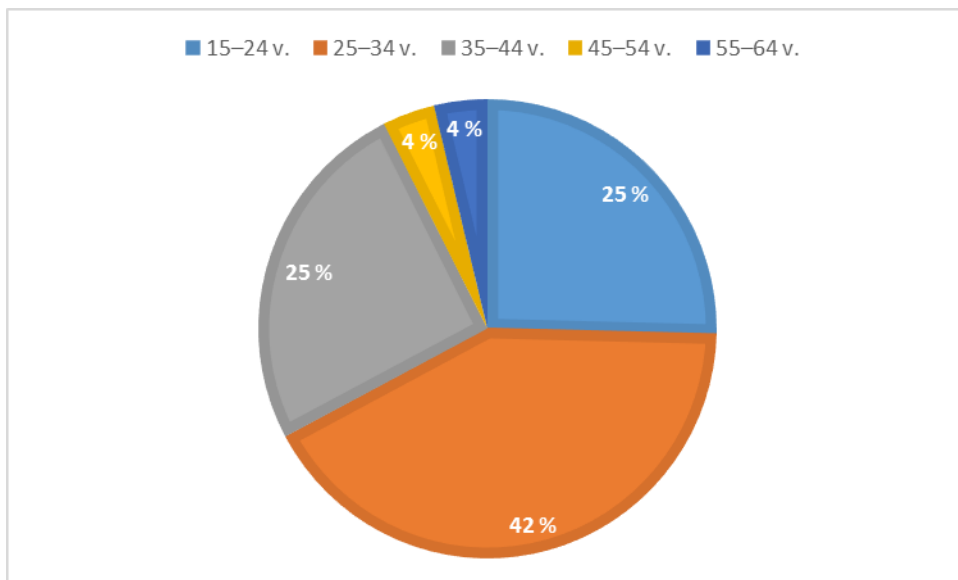
8. Minulle on tärkeää, että keskus kiinnittää huomiota ympäröivän luonnon hyvinvointiin ja puhtauteen.

5 4 3 2 1 0

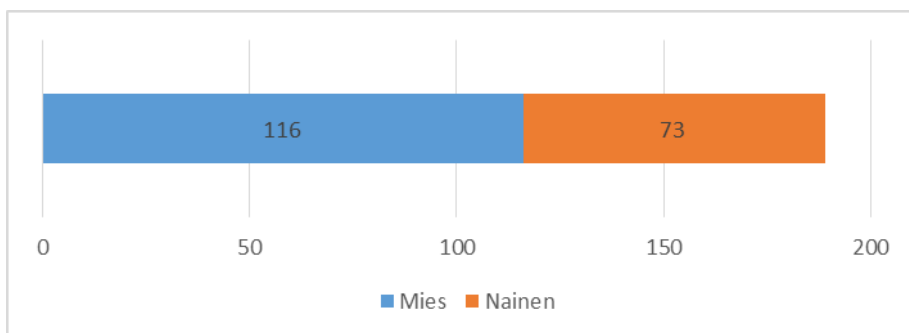
9. Minulle on tärkeää, että keskus ja sen yhteydessä toimivat yritykset panostavat rinnetoiminnan ulkopuolella ei-moottoroituihin aktiviteetteihin.

5 4 3 2 1 0

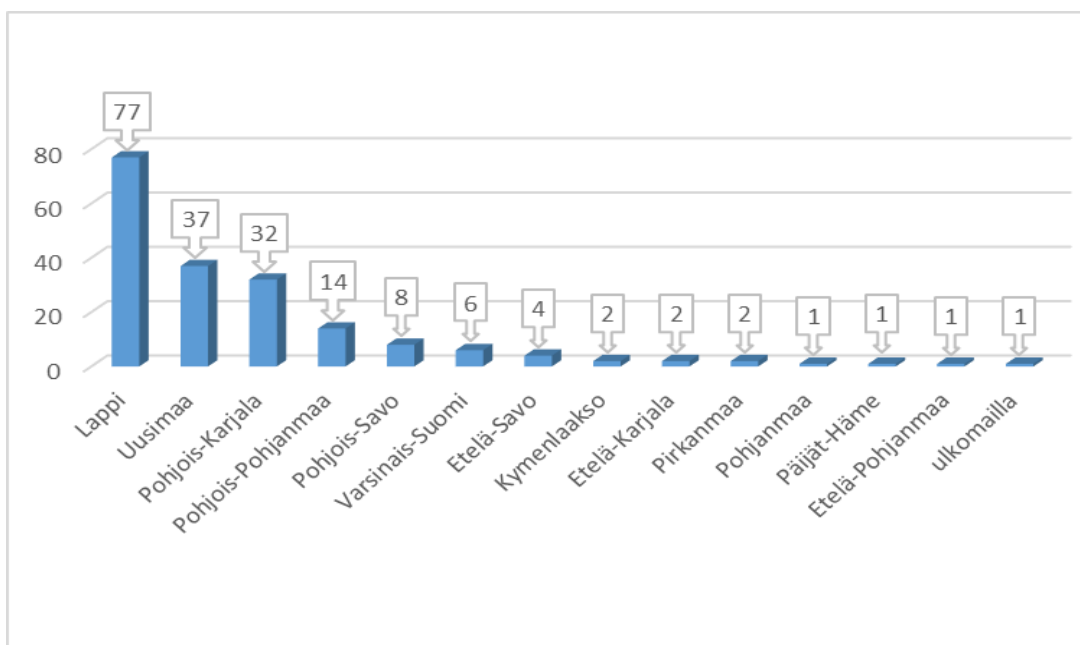
Kiitos vastauksistasi! Alle voit kirjoittaa vapaamuotoiset terveiset Protect Our Winters Finlandille. Pidetään talvet yhdessä valkeina!

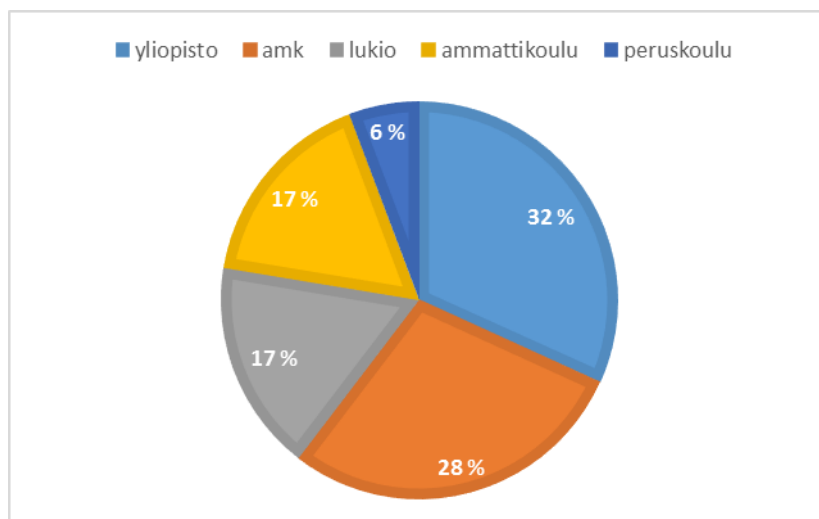
Kuvio 1. Vastaajien ikä ja vastauksien jakautuminen (n=189).

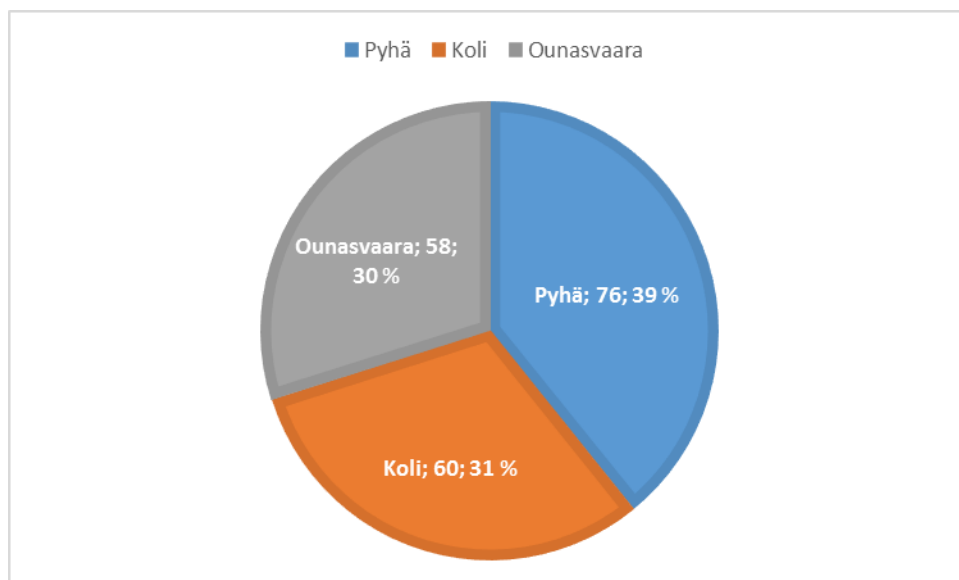
Kuvio 2. Vastaajien sukupuoli ja vastauksien jakautuminen (n=189).

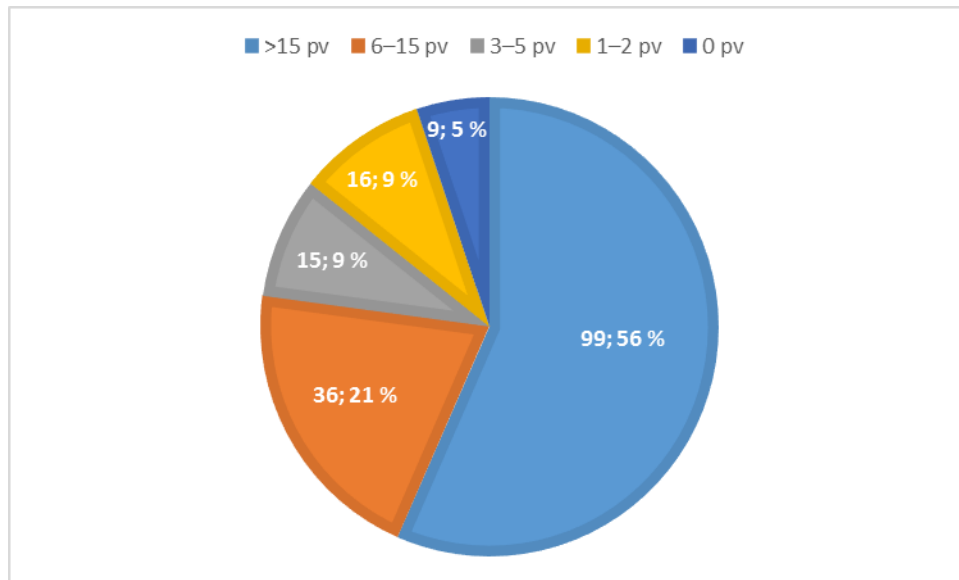
Kuvio 3. Vastaajien kotipaikkakunta ja vastausten jakautuminen maakunnittain (n=193).

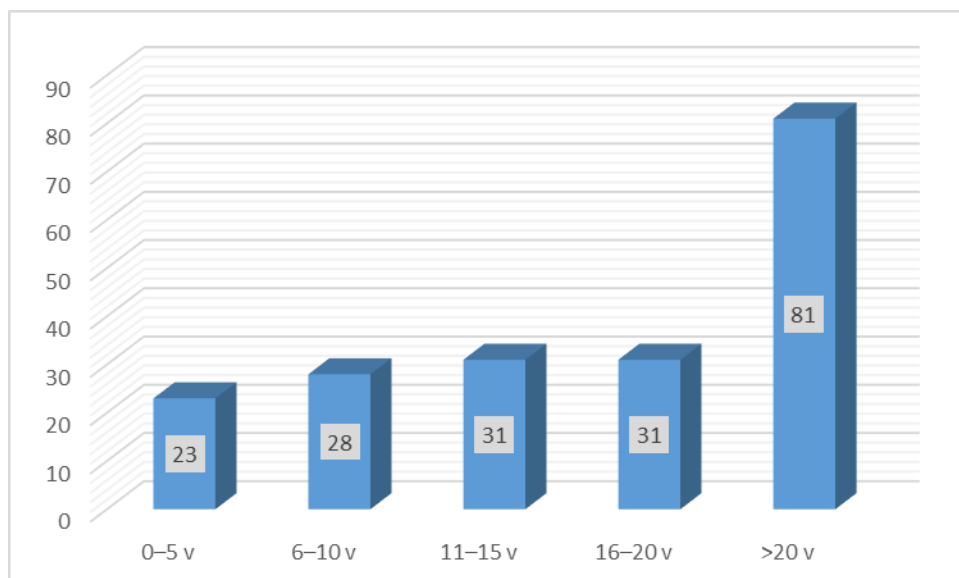
Kuvio 4. Vastaajien koulutustausta ja vastausten jakautuminen (n=192).

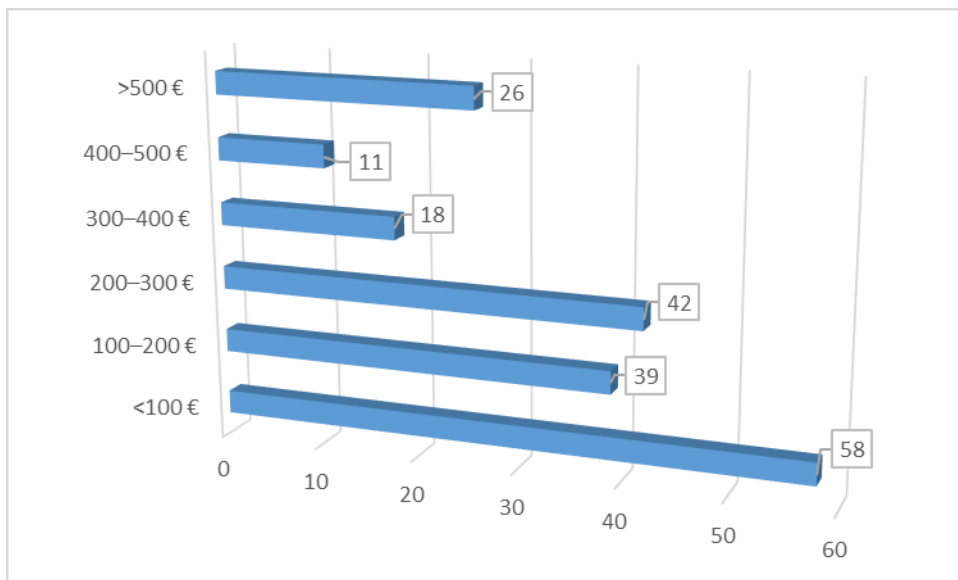
Kuvio 5. Keskus, jossa kyselyyn vastattiin ja vastausten jakautuminen eri keskusten välillä (n=194).

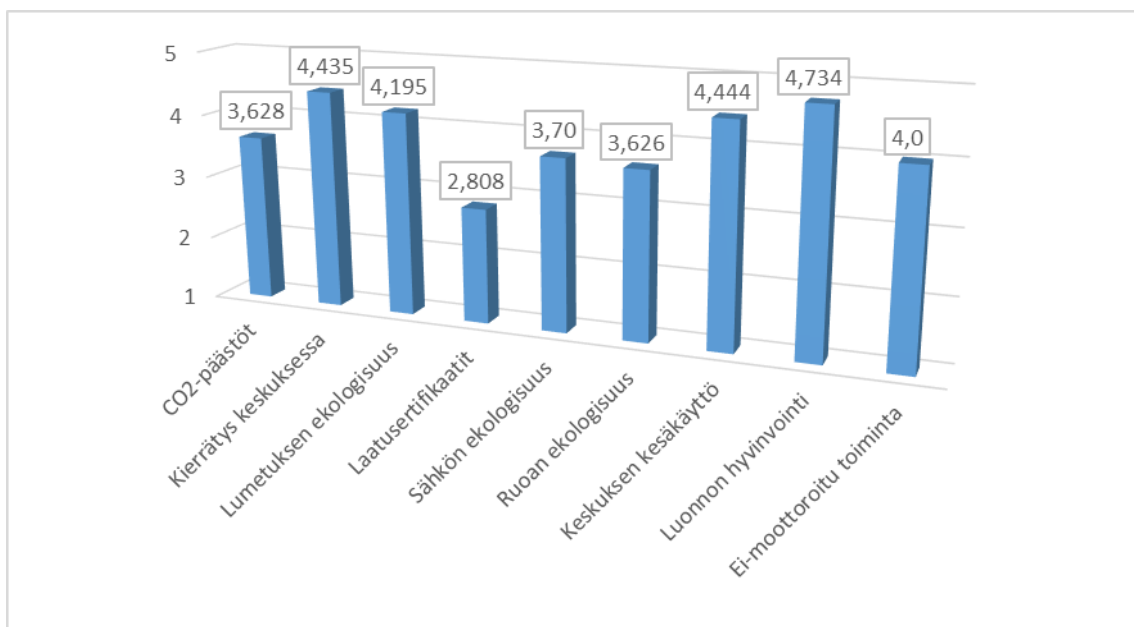
Kuvio 6. Vastaajien rinnepäivien määrä kaudella 2014–2015 ja vastausten jakautuminen (n=194).

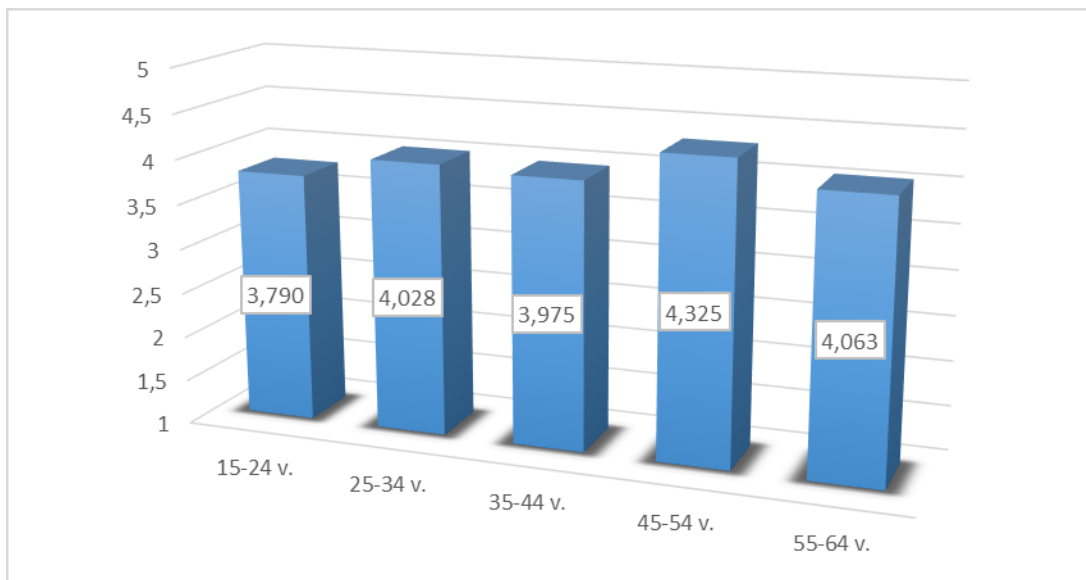
Kuvio 7. Vastaajien lasketteluvuosien määrä ja vastausten jakautuminen (n=194).

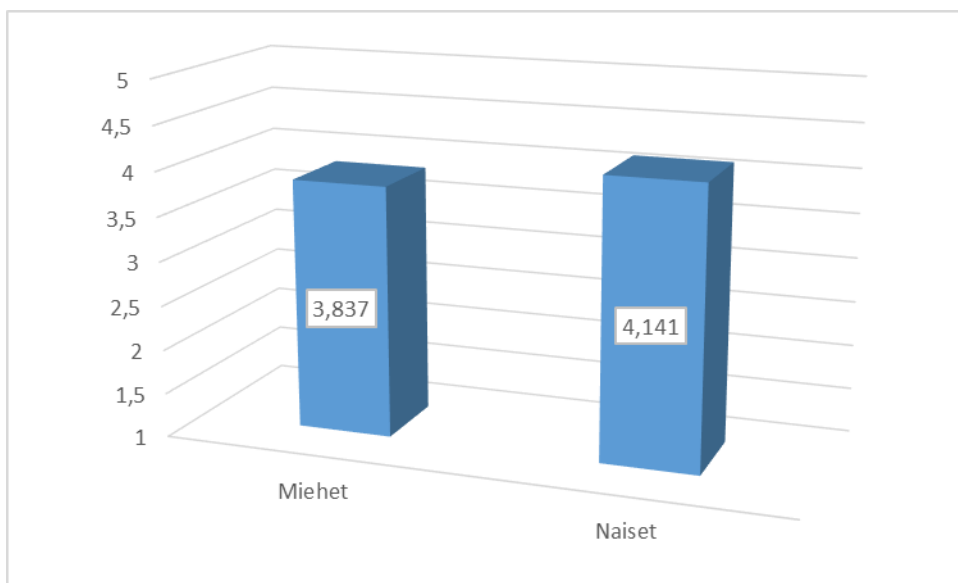
Kuvio 8. Vastaajien lasketteluvarustehankinnat vuodessa ja vastausten jakautuminen (n=194).

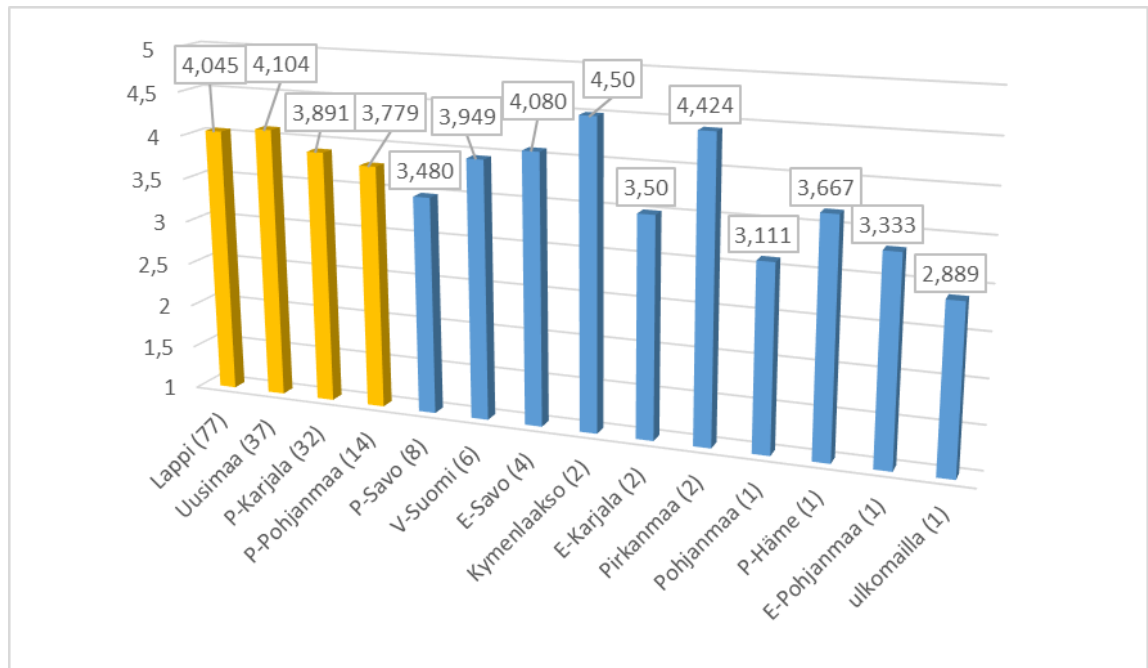
Kuvio 9. Arvoja ja asenteita mittaavien kohtien tulosten ympäristöarvoluvut.

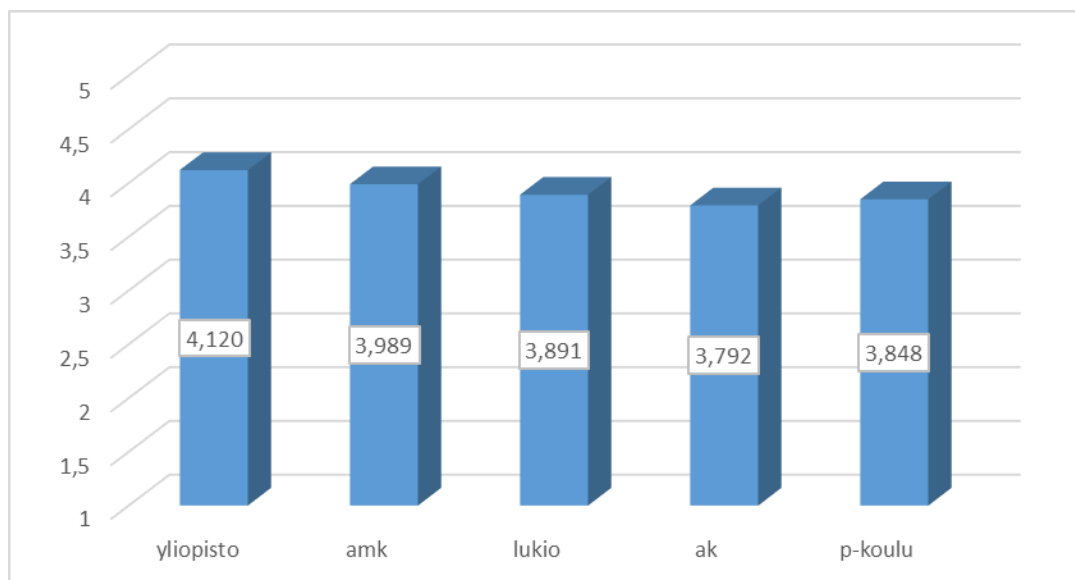
Kuvio 10. Ympäristöarvoluku ikäluokittain.

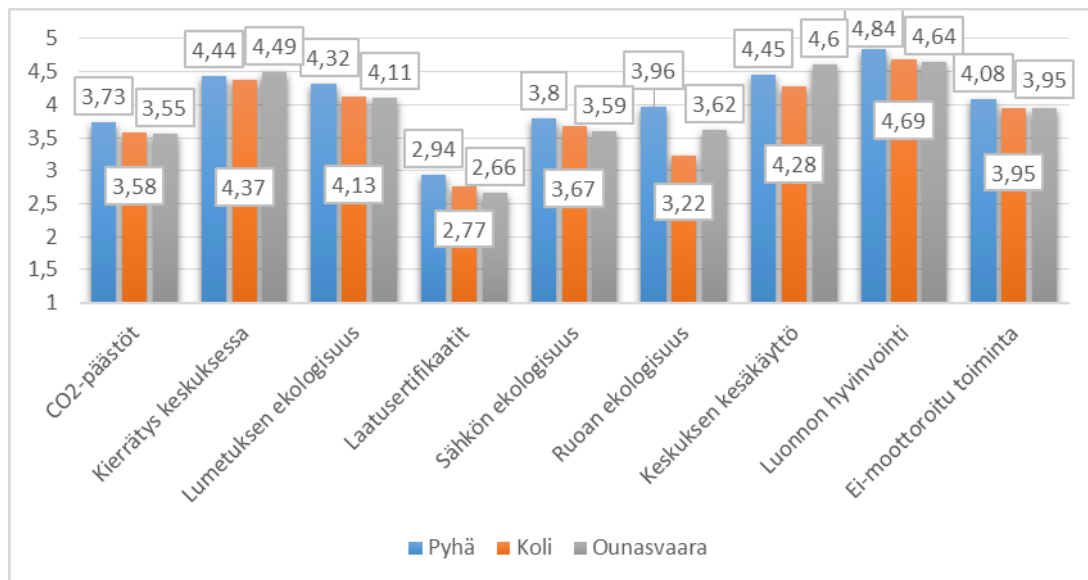
Kuvio 11. Ympäristöarvoluku sukupuolittain

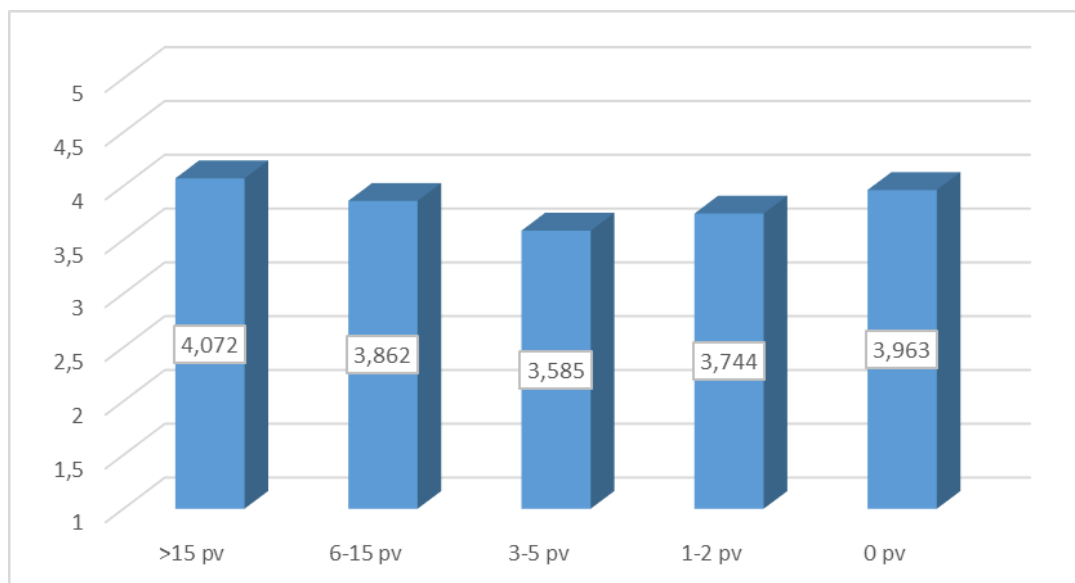
Kuvio 12. Ympäristöarvoluku maakunnittain.

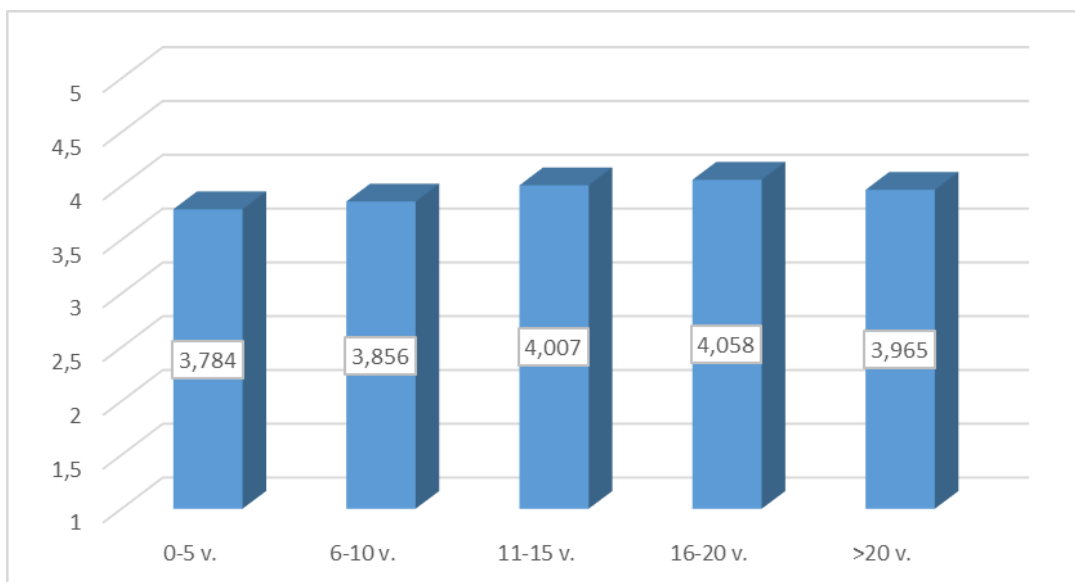
Kuvio 13. Ympäristöarvoluku koulutustaustoittain.

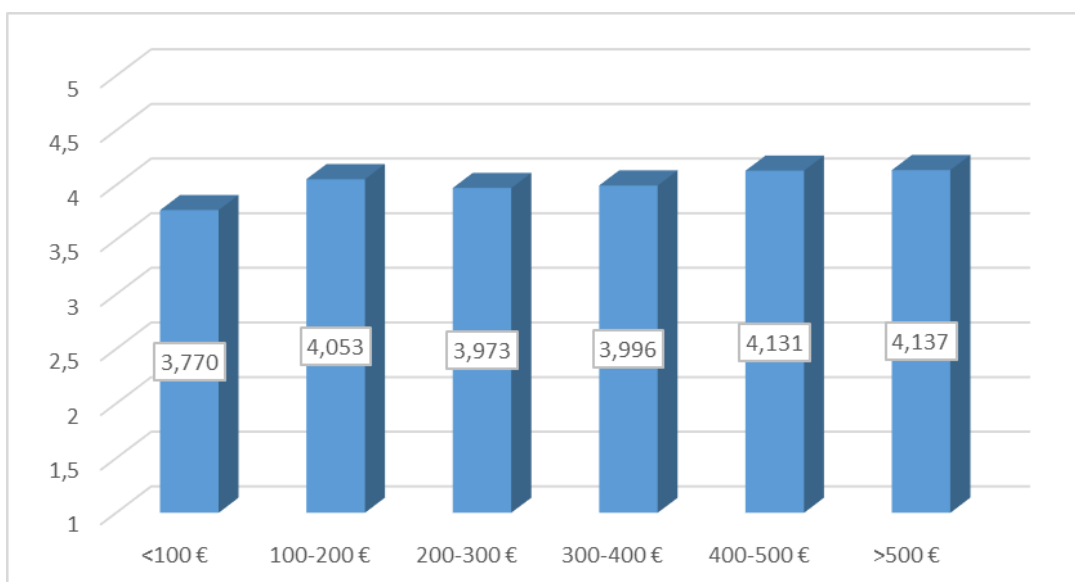
Kuvio 14. Ympäristöarvoluvut hiihtokeskuksittain.

Kuvio 15. Ympäristöarvoluku kauden 2014–2015 rinnepäivien mukaan.

Kuvio 16. Ympäristöarvoluku lasketteluvuosien mukaan.

Kuvio 17. Ympäristöarvoluku lasketteluvarusteinvestointien mukaan.